

**незалежная
газета**

наша Ніва

П Е Р Ш А Я   Б Е Л А Р У   С К А Я   Г А З Е Т А

Заснаваная ў лістападзе 1906. Адноўленая ў маі 1991. Выдавец: Прыватнае прадпрыемства «Суродзічы». Выходзіць штотыднёва, у серады

**Уласнік туркампаніі
«Сакуб» апынуўся на нарах**

Старонка 5

**У ВНУ пачнуць
браць абы-каго**

Старонка 8

У НУМАРЫ

Скандалны офіс

Шлейф скандалаў цягнеца за кірауніком місіі АБСЕ ў Беларусі Гансам-Ёханам Шмідтам. Старонка 3.

Выбар Айчыны

Выбар між Беларуссю і Польшчай робяць сотні юнакоў і дзяўчат. Старонка 6.

**У Гродне пара
эксперыментавала
з порна**

28-гадоваму прадпрымальніку і ягонай партнёрцы пагражае 8 гадоў. Старонка 10.

**Унутраная Манголія
ў цэнтры Еўропы**

Чыкагскія металісты назвалі свой гурт «Мінск». Старонка 11.

«Наша Ніва» з'яўляецца ў кіесках у Мінску ў сераду адабеду, у рэгіёнах — у чацвер. На газету можна і падпісаці — глядзі старонку 2.

Не мы, дык хоць нашы свінні

Аляксандр Лукашэнка: «З 2011 года будзем жыць, як у Еўропе». Але спачатку толькі ў свінагадоўлі і будаўніцтве. Старонка 6. «Як у Еўропе» — гэта як? — старонка 2.

Маршруты па Беларусі:

**мястэчкі
над азёрамі**

Паставы — Камаі — Лучай.

Старонка 13.

За паклён у інтэрнэце будуць садзіць

19-гадовая гамяльчанка зарас двойчы падумае, перш чым напісаць штосьці агідане пра сваіх суперніц.

Дзяўчына з Гомеля прызнаная вінаватай у паклёні на быўшых аднакласніц. Але да крыміналнай адказнасці яе не прызначынулі з-за сканчэння тэрміну даўнісці.

Год таму ў Генпрокуратуру РБ паступіла заява жыхаркі г. Гомеля, у якой яна ўказала, што ў 2006 годзе яе была аднакласніца на старонцы гомельскага сайта www.gomelchat.com стварыла анкету пад імёнамі «Ілюшкі_Гомель» і «шлюхиисподвортні», размісціўши на ёй фотаздымкі трох аднакласніц, іх імёны і нумары мабільных тэлефонаў. Яна ўказала ў гэтай анкете звесткі пра магчымасць аказання імі паслуг сексуальнага характару. У далейшым яна неаднаразова перапісвалася з усімі, хто адгукайцца. Дзяўчата пачалі паступаць

званкі. Тады іх бацькі звярнуліся ў міліцыю, якая знайшла стваральніцу анкет.

У дачыненні да абвінавачанай была за- ведзеная крыміналная справа паводле артыкула 188 «Паклён». Дзяўчына прызнала факт стварэння анкеты, але вінаватай сібі не палічыла маўляў, проста пажартавала.

У заяве таксама было ўказано, што суд Чыгуначнага раёна г. Гомеля вынес апраўдальны прысуд ў адносінах да стваральніцы анкеты, а касацыйная калегія па крыміналных справах Гомельскага абласнога суда пакінула прысуд без змены.

Асноўным аргументам суда было тое, што інтэрнэт на момант разгляду справы ў судзе не з'яўляўся сродкам масавай інфармацыі.

Пасля ўважлівага разгляду матэрыялаў справы і дэталёвага аналізу нацыя-

нальнага і замежнага заканадаўства Генпрокуратурой РБ быў вынесены пратэст ў парадку нагляду, у якім прыведзеная аргументацыя неправамернасці судовых пастаноў.

Вярховны Суд РБ прызнаў пратэст Генпрокуратуры і задаволіў яго, адмініштрыў прысуды суда Чыгуначнага раёна г. Гомеля і Гомельскага абласнога суда. Справа была перададзеная на новы разгляд.

У выніку рашэння суда Чыгуначнага раёна г. Гомеля 19-гадовая гамяльчанка прызнаная вінаватай у распаўсюдзе ў сеіце інтэрнэт паклённіцай інфармацыі. Аднак да крыміналнай адказнасці яна была вызваленая ў суязі са сканчэннем тэрміну даўнісці справы.

Артыкул 188 Крыміналнага кодэksa РБ «Паклён» прадугледжвае пакаранне да 3 гадоў пазбаўлення свабоды.

Вольга Жарнасек

Скандалны офіс

Шлейф скандалу цягнеца за кіраўніком місіі АБСЕ ў Беларусі Гансам-Ёханам Шмідтам.

Гэты дыпламат працуе ў Беларусі ад лютага 2008 года. Калі першы год да немца прыглядліся, то цінер не крывае толькі ляйвы. Дыў сам Шмідт з зайздроснай перыядычнасцю трапляе ў розныя скандалы і непрыемныя сітуацыі. Пад крываю трапляючыяў свой час і пасол Ганс-Георг Вік. Але скандалы з паслом Шмідтам – не толькі палітычныя, але і сасісты.

Яшчэ ў май кіраўнік офіса падчас сустэрчы з лідерам АПГ Анатолем Лібедзькам сказаў, што Бюро не збрэзца разглядаць пранавоны апазыцый адносна зменаў у выбарчым законадаўстві. Будучы разгледжаныя толькі пранавоны ўладаю.

Бюро па дэмакратыі правах чалавека АБСЕ настойвае на тым, каб у склад выбарчых камісій уваходзілі прастаўнікі розных палітычных сіл, буйні зроблены жорсткі кантроль за дзяржармінскім галасаваннем, а назіральны мелі права пералічыць галаўсы. У прынцыпе, у праекце АДС прысутнічаюць гэтыя ж пранавоны, аднак мінскі офіс рагуша іх адрынуў.

Уражанне кіраўніцтва АДС звязалася да кіраўніка АБСЕ Доры Баянін і дырэктара БДПЧ АБСЕ Янеза Ленарчыча адносна выкаванніў

Мінскі офіс АБСЕ

Да 2003 года функцыі прастаўніцтва АБСЕ ў Мінску выконаваў кансультатыўна-наглядальная група. Мандат гэтай групы, якая дзеялічала ад 1998 года, меў на мэце садзейчанне дэмократычным інстытутам у Беларусі. З 2003 года функцыі прастаўніцтва выконвае офіс АБСЕ. Кіраўнікам місіі былі немцы Ганс-Георг Вік і Эберхард Хайкен, а таксама швед Оке Петэрсан.

Юры Ляўонаў: Мы не вінаватыя

Ваўкаўскі прадпрымальнік Юры Ляўонаў 8 жніўня выйшаў на волю пад падпіску аб навыведзеніі. Мікалай Аўтуховіч і Уладзімір Асіленка паданішчам знаходзіцца за кратамі. У панядзелак Ляўонаў адказаў на пытанні карэспандэнта «НН».

«**Наша Ніва**»: Спадар Юры, як адбылася вызыяненне?

Юры Ляўонаў: У пятніцу падалі дакументы на змяненне меры стрынгэнцыі. Я ведаў, што тэрмін следства канчатка. Таму рашэнне пра вызыяненне пад падпіску міне не здэйсвіла. Не ведаю, чаму не вызыялі Аўтуховіча і Асіленку, гэта пытанне да следчых.

«**НН**»: Вы праходзілі толькі па справе падпіслалі да мому?

ЮЛ: Так, у тэрарызме абавінавачвані міне высыпнутыя не былі.

«**НН**»: Наколькі актыўна праводзіліся следчыя дзеянні па справе?

ЮЛ: Я не маю права разглошваць матэрыялы справы, але могу запоўніць, што праводзіліся і допыты, і вочныя стаўкі.

«**НН**»: Якія ўмовы былі ў ізалятары?

ЮЛ: Знаходзіўся ў камеры, разлічанай на восем чалавек. Там увесе чалавек было шасць-дзесяць чалавек. Абсалютна розныя людзі. Ніякіх нареканій у мене німа.

«**НН**»: А на здароўі як турма адбілася?

ЮЛ: Не паверыце, але станоўча. Калі да турмы ў мене была гіпертэнсія, ціск 180 на 140, то пасля трох месецяў зняволення ціск стаў 120 на 80.

Пасол Шмідт (справа) аддаваў перавагу контактам з лукашэнкаўцамі.
На фота – з цяперашнім міністрам унутраных справаў Анатолем Куліашовым.

Шмідта. Гэта пытанне разглядалася на парламенцкай сесіі АБСЕ ў Літве, што праходзіла ў канцы чэрвеня.

Абуроне выклікала таксама нядайные выкаванні пасла Шмідта адносна таго, што ён не лічыць пра-

лему выканання правоў чалавека ў Беларусі прыярытэтнай для міністэрства. Ад гэтых словаў пасла скіслася не толькі апазыцыя, але і некаторыя краіны АБСЕ. Прынамсі, ЗША. Увогуле, Штаты выступаюць за больш актыўнае развіціе адносін афіса з грамадзянскай супольнасцю.

Сам Шмідт у Літве рапортаваў, што задаволены працы прастаўніцтва. Ён адзначыў, што за апошні час клімат працы афіса значна пасяшчай. Тым не менш, афіцыйная беларус-

ская делегацыя заяўляла, што, увогуле, не бачыць сэнсу ў прыягненні працы прастаўніцтва АБСЕ ў краіне.

Не паспела скончыцца сесія, як у Мінску начаўся новы скандал. Не быў прыяпнуты кантракт з кіроўцем афіса Святланам Гаранковым, якім бы нарахніў адправіцца ў гэтых месцы дзеўніца гадоў. Святлан Гаранков зварнуўся са скарыяй у цэнтральны афіс арганізацыі ў Вену. Стала зразумела, што ўнутры мінскага афіса таксама хапае супіреч-

насцяйці разборак. У прыватнасці, яшчэ адна бытала супрацоўніца звінаваціла пасла ў сексуальных дамагальніцтвах. АБСЕ вымушаная была пачаць службовае расследаванне.

З Вену ў Мінск прыезджалі адмысловая група. Ніякіх вынікаў яшчэ не абародавана. Місія ў Мінску таксама каментароў не дае.

У адным з інтэрвю Святлану Гаранкову расказаў, што пасол Шмідт марыў стаць дараццам Лукашэнкі, пра што неаднаразова паглядзеў. Таксама ён паведаміў, што ў афісе атрымліваюць заробак два супрацоўнікі беларускага МЗС – Дзяніс Сідарэнка і Антон Шмыгаў.

Апошняя гучная справа, у якой аказаўся замешаны пасол Шмідт – гэта запрашэнне ў Мінск экспертаў з праправе зняволенія Мікалая Аўтуховіча, нямісцкага прафесара Марціна Фінке.

Апошнім часам канктры беларускай апазыцыі з афісам АБСЕ звязаныя да мінімуму. На мінімумы тыдні Анатоль Лібедзька бывшы вымушаны еханы ў Варшаву, каб сустрэцца з прастаўнікамі АБСЕ ў справе змянення выбарнага заканадаўства. Па словам Лібедзькага, сустрэч адбылася праз тое, што атрымалаў нейкую інформацію ў Мінску немагчыма.

«На жаль, вымушаны канстатаваў, што пасол АБСЕ перастаў быць генератарам нейкіх ідей, ініцыятываў і пранавоў. Яго дзейнасць скужылася да функцыі кулінарнага дарацца беларускіх уладаў. Не больш за тое. Нейкія дробныя скандалы, і гэта ёсць выразлівэсць афіса АБСЕ ў Беларусі», – заяўі Лібедзька.

Па нашых звестках, пасол Шмідт можа пакінуць сваю пасаду ўжо ў верасні. Аднак вялікае пытанне: і ўзстанецца афіс? Адміністрацыя Лукашэнкі напэўна хандзіла блавасці справу да яго ліквідацыі на той ці іншай падставе.

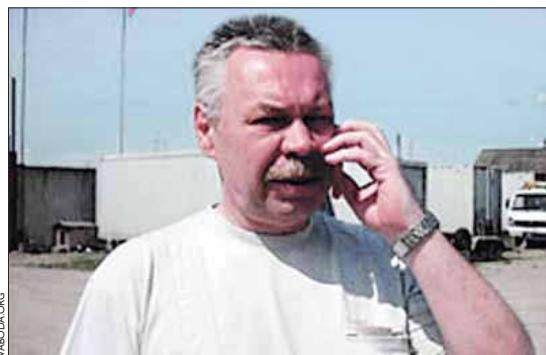
Зміцер Панкавец

Расійская прэса: Мінск просіць Расію пра падатковыя палёгкі

У хуткім часе Мінск афіцыйна папросіць Москву даць новыя падатковыя палёгкі для беларускіх тавараў, якія пастаўляюцца ў Расію. Піша ў аўторак «Независимая газета».

Памочнік празідэнта Беларусі Святлану Ткачоў прапанаваў плаціць ПДВ не з даты ўвозу беларускіх тавараў на тэрыторыю Расіі, а толькі пасля іх рэалізацыі. Ажыццяўленне гэтай ініцыятывы, па сутнасці, будзе азначаць новую форму кароткатэрміновага і сярэднетэрміновага крэдытавання беларускай эканомікі Москвой. Расійскія эксперты лічаць, што прастаўленне такіх падатковых прэферэнцыяў можа быць абумоўленае палітычнымі ўмовамі.

НБ

Нават гаварыла магісцерство дэзволіць папісь «НН»: А яўтуховічам ці Асіленкам удавалася сустрацца ў турме?

ЮЛ: Аднойны бачыў Мікалай на калідоры. Мне вялі ў адзін бок, а Аўтуховіча – у іншы. Больш нікога не бачыў.

«**НН**»: А як адбылася арышт?

ЮЛ: Было, як у кіно. А 7:00 раніцы ў кватэру на пятніце паверсе прыйшло во всем супрацоўнікі «Алмаза».

Пачалі праводзіць ператрус. Ён додзяўжыўся блізу паглядзі гадзіны. Потым адвезлі ў мясцовы пасцярунак.

Там быў, здаецца, да пяці вечара. Мне адрадзілі паведамлі, што я падзяраюся ў артыкуле 218 КК «Падпалаў майстэрні».

«**НН**»: А як здараўі як турма адбілася?

ЮЛ: Знаходзіўся ў камеры, разлічанай на восем чалавек. Там увесе чалавек было шасць-дзесяць чалавек. Абсалютна розныя людзі. Ніякіх нареканій у мене німа.

«**НН**»: А на здароўі як турма адбілася?

ЮЛ: Не паверыце, але станоўча. Калі да турмы ў мене была гіпертэнсія, ціск 180 на 140, то пасля трох месецяў зняволення ціск стаў 120 на 80.

дзялілі на плошчы. Сукамернікі з вільготай цівасацію чытали газеты, дзе было напісаныя прапановы справу. Увогуле, не залежнікі газеты чытаць чыталі камера.

«**НН**»: Які Ваш прагноз на дзеяньне развіціе справы?

ЮЛ: Справа падоўжана япішна на два месцы. Следчыя пераканылі, што з гэтых часоў не скончыцца. Думаю, што судовы разгляд справы начненецца ў лістападзе.

«**НН**»: У следства ёсць доказы Вашай віны?

ЮЛ: Мне здаецца сам той факт, што міне адпусцілі, сведчыць, што ніхалі доказаць у іх ніяма.

«**НН**»: Вы не лічыце сябе віналічнікамі?

ЮЛ: Канечно, не. Я абсалютна ніяк не датычыні да гэтай справы. У пэўнені, як і мае камен.

Гутарыў ЗП

Янукевіча выпісалі

Намесніка старшыні Партыі БНФ Аляксея Янукевіча 7 жніўня выпісалі з бальніцы, куды ён трапіў пасля аварыі.

Цяпер палітык знаходзіцца дома і ідзе на папрацу.

Мілінкевіч сустрэўся са старшынёй Еўрапарламента

Сустрэча лідэра Руху «За Свабоду» з Ежы Бузкам адбылася 8 жніўня ў мястэчку Нідзіца.

Мілінкевіч запрасіў Бузка на Беларускі Еўрапейскі форум, што адбудзеца

ўвосень.

Прыедзе памочнік Дзяржсакратора ЗША

14 жніўня Мінск наведае памочнік Дзяржсакратора ЗША па пытаннях Еўропы і Еўразіі Філіп Гордан.

Новы пасол Вялікабрытаніі

Місія Найджэла Гулд-Дэвіса канчаецца ў верасні. Новым паслом Злучанага Каралеўства прызначана Розмары Томас. Яна працацьвае ў Малдове, Украіне, Афганістане.

ЗП

Рэкламная паўза рынку рэкламы

Рэклама — рухавік гандлю. Калі крыйзіс ударыў па айчыннаму гандлю, то яшчэ больш адчувальны ўдар быў нанесены рэкламнаму рынку Беларусі. Кіраўнік інтэрнэт-праекта marketing.by Сяргей Скарахад з абмаўлёўвае нярадасныя стан рэкламнага рынку Беларусі:

— Па падліках спецыялістаў, рэкламны рынак Беларусі сёлета складзе \$86,4 мільёнаў, скарацоўшыся на 26%. У 2008 годзе гэты паказальнік дасягаў \$116,1 мільёнаў. Узворень мінулага года мы зможам дагнаць толькі ў 2011 годзе. Праўда, гэта ўсё роўна адбудзеца хутчэй, чым у суседніх Украіне і Расіі.

Рынак інтэрнэт-рэкламы як самы перспектывны сегмент застанецца на тым самым узроўні прыбытку, а вось астатнія складнікі рынку пойдуть уніз.

\$1400 за хвіліну рэкламы

Большая частка рэкламнага рынку належыць тэлебачанию. Яно займае калі 60%. Тэлебачанне захоўвае сваю высо-

кую долю на рынке, бо мае невысокі кошт сувязі з аўдыторыяй. Пачатак трансляцыі ў Беларусі новых каналаў знізу цены яшчэ і яшчэ. Разам з тым маладыя людзі глядзяць тэлебачанне вельмі мала, хіба што музычных каналаў. Па падліках экспертаў, рынак рэкламы скараціца на 25% і складзе калі 52 мільёну доляру ў год.

Самы дарагі канал на концце рэкламнага часу ў Беларусі — АНТ. Перспектывы дагрукаца да самай вялікай аўдыторыі ў краіне вымагае аднаведнай аппараты. Хвіліна эфірнага часу каштуе ад \$1500 да \$14000 у прайм-тайм. Першы нацыянальны ацінвае свае послугі да \$3500, а вось у СТВ і таго менш — не больш за \$2000.

75% беларускай музыкі — перашкода на шляху рэкламы

Рынак радыёрэкламы ў Беларусі за

год скараціўся ўдвай.

Квота ў 75% беларускіх песен не дае магчымасці радыёстанцыям спецыялізавацца на пэўным музычным кірунку, прызначаючы асобную аўдыторыю, — адзначае Сяргей Скарахад. — Амаль усе станцыі падобныя, яны вымушаныя круціць адно і тое ж.

У такіх умовах рэкламы на радыёстанцыях становіцца ўсё таннешай. Прынамі, у парапнанні з тэлевізійнай. Напрыклад, на «Радыус-FM» хвіліна каштуе ад \$18 да \$70. Агулам жа рынак радыёрэкламы складае калі \$6 мільёнаў.

Самае слабае звязно

Рынак друкаваных сродкаў масавай інфармацыі працягвае стражчаць ранейшыя пазіцыі. Больш за ўсё ад крыйзісу будзе пакутаваць дзяловыя выданні і глянцевая прэса.

«У канцы 2009 года ў Беларусі не застанецца ніводнага каліяровага прыбытко-

вага часопіса. Будуць існаваць датаваныя выданні і тыя, якія выдаюцца спонсарамі ў іміджавых цінейкіх іншых мэтах», — мяркуе эксперт. Рынак у гэтым годзе зменіўшыся прыблізна на 40% у параўнанні з леташнім і складзе калі \$20 мільёнаў.

Беларускамоўная рэклама

Рэклама, зробленая па-беларуску, дае эфект арыгінальнасці і нечаканасці ва ўспрыманні насельніцтва. Буйныя кампаніі, такія як Samsung, Renault і іншыя, выкарстоўвалі такую рэкламу ў іміджавых мэтах. Арыентуючыся на багатых і адукаваных пакупнікоў, яны не цураўліся беларускай мовы, а выкарстоўвалі яе як бізнес-сродак. Але пасля таго, як яны місця скарацілі выдаткі на рэкламу, беларускамоўная рэкламы паменела. Па падліках экспертаў, яе доля нарынку не перавышае 5—7%.

Ягор
Марціновіч

Ігар Самкін: «Беларускае — самае маё» — наша ідэя

У Мінску ўжо стаіць калі 60 такіх білбордаў.

На вуліцах на білбордах з'яўляюцца выявы з беларускай вясмы-канцавай зорачкай і лозунгам, які нагадвае кампаніі «Купіліце беларускае» і «Будзьма». Звяргае на сябе ўвагу і слова «дзікай» на шырьх-кодзе.

Што хоцелі сказаць гэтае сацыяльныя рэкламай, і хто яе прыдумаў?

«Гэта наша ідэя, — паглумачыў для «НН» выканадчык дырэктар Асцыяцыі рэкламных арганізацій Беларусі Ігар Самкін. — Яна нарадзілася падчас размовы з прадстаўнікамі Міністэрства гандлю. Я выказаў меркаванне, што сацыяльная рэклама павінна быць лепшай, мець больш дакладны інфармацыйны характар.

Распрацавалі «Беларускае — самае маё» дызайнеры Асцыяцыі рэкламных арганізацій. У Мінску ўжо стаіць калі 60 выяваў, магчы-

ма, хутка і ў рогінах з'яўляцца.

Усё гэта зраблены на добраахвотных пачатках. Хто далучаецца да нашай рэкламнай кампаніі, падтрымлівае ідэю, можа размісціць яе на сваіх білбордах. На дадзены момант так зрабілі ўжо 4 фірмы: «Коларэктпры», «Біг Борд», «Багема» і «Праспектпры».

Памягчыць рэкламную кампанію 1996—1997 году «Купіліце беларускае? Сення гэтыя некалькі словаў усе ведаюць, а калісці яе пачынала фірма «Біг Борд», таксама добраахвотна. Мы развілі тэму. Хацялісся, каб гаворкі пашыраць не толькі пратавары, якія ляжаць на складах, але і пра людзей, якімі беларусы могуць ганарыцца. Не хоцілі сказаць па-фасам, але гэта больш наша патрэбнасць чыннасць пазыцыйны ўскладнені.

Расія, а канкрэтней — «Газпром» і нафтавыя кампаніі, сталі асноўнымі крыніцамі рэсурсаў для беларускай эканомікі. На долю расіян прышылося 66,7% усіх сродкаў, што паступілі (2,86 млрд доляраў), а прамых інвестыцый — аж 86,6% (2,14 млрд доляраў).

Проці аналагичнага перыяду мінулага года агульныя аўбём расійскіх інвестыцій павялічыліся ў 2,6 разоў, а прамыя ўкладанні — у 10,1 раза.

З першай дзесяткі краін, якія сталі галоўнымі крыніцамі прамых інвестыцый у 1-м паўгоддзі (Расія, Швейцарыя, Кіпр, Германія, Вялікабрытанія, ЗША, Літва, Латвія, Ліван і Эстонія), акрамя расіін, аўбёмы ўкладанні павялічылі толькі літоўцы.

МБ; інф. «Ежедневнік»

ноўным на забеспичненне экспартна-імпартных аператаў нафтавай галіне.

Адзначым, добраў паказаны прыватнага сектара. Юрыдычныя асобы не будамаснай падначаленасці здолелі ва ўмовах крыйзісу прыцягніць 1,37 млрд доляраў, з якіх амаль паловы (719,62 млн доляраў) прыплылі на праўму інвестыцыйную ўскладнені.

Расія, а канкрэтней — «Газпром» і нафтавыя кампаніі, сталі асноўнымі крыніцамі рэсурсаў для беларускай эканомікі. На долю расіян прышылося 66,7% усіх сродкаў, што паступілі (2,86 млрд доляраў), а прамых інвестыцый — аж 86,6% (2,14 млрд доляраў).

Проці аналагичнага перыяду мінулага года агульныя аўбём расійскіх інвестыцій павялічыліся ў 2,6 разоў, а прамыя ўкладанні — у 10,1 раза.

З першай дзесяткі краін, якія сталі галоўнымі крыніцамі прамых інвестыцый у 1-м паўгоддзі (Расія, Швейцарыя, Кіпр, Германія, Вялікабрытанія, ЗША, Літва, Латвія, Ліван і Эстонія), акрамя расіи, аўбёмы ўкладанні павялічылі толькі літоўцы.

МБ; інф. «Ежедневнік»

PHOTO: УМЕДІА

Аўтарытарнай мадэрнізацыяй Беларусі найбольш карыстаецца Расія

Доля Расіі ў прамых замежных інвестыцыях у Беларусь вырасла аж да 87%.

Ва ўмовах аўтарытарызму, русіфікацыі і працэсійскай арыентацыі інвестыры прыходзяць пераважна з усходу. Доля Расіі ў агульным аўбёме сродкаў, што нададзілі ў беларускую эканоміку ў першым паўгоддзі, павялічылася ў два разы — з 33% да 66%.

Па прамых інвестыцыях дынаміка яшчэ больш уражавае — прырост 16% да 86%, падведамліе «Ежедневніку».

Усяго па статыстыцы аўбём інвестыцый, што паступілі ў Беларусь з студзеня-чэрвені 2009 года, склаў 4,23 млрд доляраў, у тым ліку прамых — 2,48 млрд доляраў.

Амаль 45% з агульнага аўбёму прышытненых ресурсаў прыплылі на прадпрыемствы Міністэрства інфраструктуры — 1,9 млрд доляраў.

Другое месца па аўбёмах атрыманых сродкаў заняў у 1-м паўгоддзі краіні «Белнафтатхім», прадпрыемствы якога прыцягнулі 837,28 млн доляраў. Абсалютна ўсіх гэтых ресурсаў — крэдыты, якія прыцягваліся ў ас-

Дазвол на экспарт

Дзяржаркунты мытны камітэт зняў аўбажаванні на вываз тавараў з Беларусі фізічнымі асобамі. Каб вывезці любую колекцію рачак, дастатковы будзе паказаць на мяжы документ пра легальнасць іх набыцця. А вось патрабаванні наконт увозу тавараў у Беларусь, наадварот, будуть рабіцца болыж жорсткімі.

Чатыры беларускія банкі ў Топ-1000 банкаў свету

«Белаграпрамбанк» — найлепшы банк краіны па величыні ўласнага капіталу. У сусветным рейтнінгу за год ён пераскочыў з 630-га на 321-е месца.

«Беларусбанк» — на 452-м месцы. У спіс трапілі таксама «Прыербанк» і «БПС-Банк».

«Беларусніфта» нарашце атрымала першыя дывідэнды ад сумеснага венесуэльска-беларускага прадпрыемства па здабычы нафты. За мінулы год было здабыто 690 тысяч тон нафты. Ціпер на актыве прадпрыемства знаходзяцца пяць сумесных радовішчаў.

СЦІСЛА

Дазвол на экспарт

Дзяржаркунты мытны камітэт зняў аўбажаванні на вываз тавараў з Беларусі фізічнымі асобамі. Каб вывезці любую колекцію рачак, дастатковы будзе паказаць на мяжы документ пра легальнасць іх набыцця. Такое решэнне прынята Мінавінкамкамам.

Прадпрымальнікі з'яўляюцца пра «антырыкавакасць» рапшэння.

У Мінскай вобласці ўводзіцца забарона на продаж піва

З 17 жніўня ў кіесках і павільёніх Мінскага купіць піва і слабалкагольны напоі стане немагчыма. Такое решэнне прынята Мінавінкамкамам. Прадпрымальнікі з'яўляюцца пра «антырыкавакасць» рапшэння.

Беларусь пачала зарабляць на здабычы нафты за мяжой

«Беларусніфта» нарашце атрымала першыя дывідэнды ад сумеснага венесуэльска-беларускага прадпрыемства па здабычы нафты. За мінулы год было здабыто 690 тысяч тон нафты. Ціпер на актыве прадпрыемства знаходзяцца пяць сумесных радовішчаў.

«Лайф» працуе ў страту сабе

Трэці беларускі аператор мабільной сувязі па выніках паўгоддзя патраўш чы \$14,56 мільёнаў, атрымавшы прыбытак \$3,59 доляраў. Турэцкая кампанія Turkcell, якія валодает Life!, пакуль не можа кампенсаваць грошы, выдаткаваныя на будаўніцтва інфраструктуры і широкую рэкламную кампанію.

У Беларусі з'яўляца інвестыцыйныя агенты

Спецыяльныя пасведчанні інвестараў могуць атрымаць людзі, якія валодаюць «асабістымі дзелявальнымі якасцямі». Як мяркуюць улады, менавіта такія агенты будуть дамаўляцца з замежнымі інвестарамі і прыцягваць грошы ў Беларусь.

ЯМ

Не мы, дык хоць нашы свінні

Чаму тутэйшым свінням
еўрастандарты пасуюць, а вось
тутэйшаму люду — шкодныя?
Піша Аляксандр Класкоўскі.

Лукашэнка абвясціў перабудову і
нават рэвалюцыю ў свінагадоўлі.
Пра гэта заяўлена 7 жніўня ў
Ліхавіцкім раёне.

«У свінагадоўлі з вашай
гаспадаркі пачынаецца
рэвалюцыя. Мы выбрали
галандскую і дацкую тэхналогію ў
якасці ўзору, паводле якога
будзем перабудоўваць усю
свінагадоўлю Беларусі», —
паведаміў галоўны начальнік
дырэктарцы аграрнадпрыемства
«Белдан».

Таксама абяцана, што да 1
студзеня 2010 года цалкам на
еўрапейскія нормы выйдзе
будаўнічая галіна. Каравец, «з
2011 года, я упэўнены, мы будзем
жывць, як у Еўропе, падцягнуўшы
і іншыя напрамкі».

Няцяжка здагадацца, што
гаворка ідзе выключна пра

галіны эканомікі. Тут кірауніцтва
краіны відавочна саспелі да
высновы, што «вось узор... нічога
прыдумляць не трэба, мы ўжо
бяром гатовыя тэхналогіі. Сёння
іх трэба выцягваць з Еўропы».

Заўважце: калі датычна замежнай
палітыкі нядаўна абвешчана, што
мы, маўляю, не будзем рабіць
выбар між Расіяй і ЕС, то ў галіне
тэхналогій алльтэрнатывы няма.
У свінагадоўлі, як бачым,
загадана без разуму браць
галандскую і дацкую ўзоры.
Будаўнікі таксама мусіць
арыентавацца на заходнія
стандарты.

Наверсе выдатна разумеюць, што
Расія нас не мадэрнізуе. З ёй
застаецца хіба ваяваць за рынак
збыту пераважна састарэлага
тавару.

Што ж, настрой на гаспадарчую
мадэрнізацыю, калі адкідаецца
ўсялякая ідэалагічная лухта,
можна толькі вітаць.

Але згадваецца нядаўні выступ
Лукашэнкі перад кіраўнікамі

дымпісій, калі ён імпэтна
даводзіў, наколькі складна
укараніць у нас заходнія ўзоры
дэмакратыі. Маўляю, «важная ды
патрэбная не вонкавая
«дэмакратычная» абалонка. І тым
болей не прывезеная і не
накінутая звонку. Такая спехам
прышчэпленая дэмакратыя
нічтой лічыцца...». Яшчэ болей,
«такія «мічуринскія»
практыкаванні робяць
цяжкапараўную шкоду краіне,

еканоміцы і, урэшце, народу».
Караец, у свінагадоўлі
тэхналогіі краін ЕС — саме тое,
а вось у палітыцы — горай за
свіны грып. Но хто патлумачыць
уцімна, чаму тутэйшым свінням
еўрастандарты пасуюць, а вось
тутэйшаму люду — шкодныя?
Калі ж сур'ёзна, то віліке
пытанне, наколькі запрацујуць
тыя супер-пупертэхналогіі, калі
вёска спілася, а начальства ведае
толькі мациюкі ды пугу.

Выбар Айчыны

**Выбар між Беларуссю і
Польшчай робяць сотні
юнакоў і дзяўчат. Піша
Алесь Пілецкі.**

Кажуць, што кожны
сапраўдны расіец жадае
пераехаць жыць у Парыж.
Для беларусаў усё складней.
Але пэўна, што думкі
некаторай часткі скіраваныя
у варшаўскім кірунку.
Нездарма ў сучаснай
Польшчы беларусы
складаюць другую па
колькасці (пасля ўкраінцаў)
группу эмігрантаў.
Сярод іх дастаткова шмат
моладзі, якая пасля
сканчэння вучобы ў
Польшчы там і застаецца.
Паступіць у Польскую
акадэмію навук па
дактарантскай праграме,
каль ты паходзіш з краіны
— быўшай рэспублікі СССР

— даволі проста.
Дастатковая ведаць
польскую мову і
арыентавацца ў сучасных
навуковых тэндэнцыях,
каб падаць дастатковая
цікавы праект. А мнóstva
стыпендыяльных праграм
для кандыдатаў з былога
СССР забяспечыць
прымальнае жыццё нават
без дадатковых сродкаў
фінансавання.
Можна таксама пайсці
працаўваць. Звычайна
беларусы (як і ўкраінцы)
працуяць у фірмах, што
гандлююць з Расіяй.
Уладкавацца на такую
працу дапамагае добрае
валоданне расійскай
мовай, якое ціпер нячаста
сустэрнеш у Польшчы.
Легальная праца дазваляе
спачатку атрымаць
працоўную візу, а потым і
часовы дазвол на

жыхарства.
Аднак не ўсе беларускія
выпускнікі застаюцца за
мяжой, хадзяць спакуса
зрабіць гэта даволі
вялікай. Кожны кіруеца ў
свайм выбары цэлым
шэрагам прычын.

Беларус прайграе
найперш па ўзору іншых
жыцця. У Польшчы хіба
толькі камунальныя
пляцяжы, сфера
абслуговуўвання ды
транспорт дараўжышыя.
Прадукты, адзенне,
бытавыя тэхніка — усё гэта
таниншае. А заробкі ў
Беларусі з польскім ў
параўнанні не ідуць.

Адзінам пунктом, па якім
Беларус можа выгледаць
прыўбаней — гэта
медицынскае
абслуговуўванне. Паслугі ж
прыўбаней медыцынскіх
цэнтраў могуць сабе
дазволіць далёка не ўсе.

Іншая рэч, якая здольная
застаўіць задуманацца аб
вяртанні ў Беларусь, —
гэта татальна хумунасць
і раздражненніасць людзей.
Усмешкі на вуліцах
беларускіх гарадоў —
рэдкасць. А вось
нараканіі і галас —
норма. Справа нават не ў
малых заробках (ва-

Украіне сітуацыя яшчэ

паўсюль: у краме,
транспарце і проста на
вулы, і тое вельмі
напрягвае. Асабліва, калі
прызывацца да
ветлівасці.

Прыніта лічыць, што
шмат хто застаецца за
мяжой з палітычных
матываў. Вядома, у
Мінску адразу кідаецца ў
вочы прысутнасць
дзяржарыйнай ідэалогіі.

Збольшага тое
праяўляецца ў
праслыўленні перамогі ў
апошнім вайне.

Невялікай, у параўненні з
Варшавай, колькасць
вонкавай рэкламы ў
Мінску кампенсуецца
разнастайнымі
расцяжкамі, плакатамі і
шчытамі «патрыятычнага
характеру». Аднак гэта не
ёсць нечым унікальным.

Кожны, хто хоць трохі
пажыве ў польскай
сталицы, заўважыць
падобную з'яву.

Сутыкнущца з
праслыўленнем

Варшавскага паўстання,
што адбылося ў жніўні
1944 года, можна паўсюль.

Існуе нават адмысловы
музей, цалкам прысвечаны
гэтым падзеям. Паралелі з
Беларуссю відавочныя.

Ніводная гістарычна
падзея не прадстаўлена ў
масавай культуры
Польшчы так, як згаданае
паўстанне. Хіба толькі
асоба маршалка
Пілсудскага можа
пацісніць яго. Змяніоць
краіну, проста сутыкаешся
з іншай ідэалогіяй. Для
беларускай моладзі, якую
збольшага нельга называць

грамадска актыўнай,
палітычна сістэма не мае
вырашальнага значэння.
Шмат важнейшай
з'яўляецца адкрыцця
польскіх межаў, што
дазваляе вольна

падарожніка, ды значна
больш цесная
інтэграванасць Польшчы
у агульнаеўрапейскую
культурнае жыццё.

Што да культурнай
рэзінцы, то яна вельмі
выразная. У Польшчы

дамінует нацыянальная
культура. Мінск жа не
можа пахваліцца
выразнай беларускасцю.
Прычына гэтаму не ў

глабалізацыі, а ў савецкай
спадчыне. Адсутнасць
старбаксаў хутчэй дадае

Мінску адметнасці. Аднак
раней ці пазней яны тут
паўстануць...

У цэлым нельга сазаць,
што Мінск і Беларусь
выглядаюць значна горш
ці лепш за Варшаву і
Польшчу. Выглядаюць
інайчай. Гэтая
своеасаблівасць здольная
прывабліваць. Прычым не
толькі замежных
турыстаў, але і шматлікіх
маладых эмігрантаў.

Стаць сваім за мяжой

даволі складана, нават
каль пражыў там доўгі час.
Пастаяннае адчуванне
чужароднасці здольнае
паслужыць прычынай
вяртання маладзі на Радзіму.
Аднак пакуль у Беларусі
рэдка можна знайсці

прымненне

ведам і ўмэнням,

якія атрыманыя ў польскіх

універсітэтах, і гэта, напоўна,

галоўная прычына

«ўцёкаў маладых мазгоў».

Як у Еўропе — гэта як?

«З 2011 года мы будзем жыць, як у Еўропе», — паабяцаў Аляксандар Лукашэнка. Што для Вас значыць выраз «жыць па-еўрапейску»? — запытаўся карэспандэнт «НН» у людзей на вуліцы.

Вольга, 20 гадоў: Я не ведаю як гэта — жыць па-еўрапейску. Мы тут усе па-беларуску жывём. Адкуль мы можам ведаць, як там жывуць людзі ў Еўропе?

Андрэй, 42 гады: Для мянене жыць па-

еўрапейску — гэта значыць мець якаснае мэдальонскае аблітуванне, гарантый біспечнага жыцця, быць упэўненым, што з майм дзесяцімі чынога не здарыцца, калі я адпускаю іх у школу.

Павел, 28 гадоў: Жыць па-еўрапейску — гэта значыць адчуваць сібес абароненым з боку дзяржавы, найперш у юрыдычным сэнсе. Мець магчымасць звярнуцца ў суд, не баючыся, што там прауды не знайдзены.

Кацярына, 24 гады: Асабіста для мене «еўрапейскасць» заключаецца ў іншай культурнай прасторы, магчымасці адчуваць

сябе ў асяроддзі, якое кардынальна адрозніваеца ад нашага беларускага, прапанага постсовецкай спадчыны.

Валерый, 69 гадоў: Жыць па-еўрапейску — гэта значыць быць свабодным, адчуваць сібес беларусам і жыць не ў беднасці, а ў добрабыце.

Алена, 43 гады: Па-еўрапейску — гэта значыць разам з Еўропай, а не асобна ад яе. Проста жыць прыстойна.

Генадзь, 50 гадоў: Для мянене жыць па-еўрапейску — гэта найперш жыць забяспечана ў матэрыяльным плане. Мець

добрыя заробак, які б дазволіў не толькі выжываць, але і адначыць. Падарожніччаць. Хай сабе і не за мяжы Беларусі, а на Нарач.

Насця, 24 гады: Жыць па-еўрапейску. Для мене гэта проста добразычлівыя твары на вуліцах, а таксама права на ўласнае меркаванне.

Як бачым, для большасці людзей «як у Еўропе» значыць высокі ўзровень

добрабыту. Але ёсць і тыя, хто ідзе далей...

Альгівіт Алеся Пілешкі на вуліцы Залатая Горка ў сталіцы

Залатая рыбка Еўропа

Сваё разуменне сэнсу словаў «жыць, як у Еўропе» тлумачыць журналіст «НН»

Алесь Кудрыцкі, які больш за два гады праходзіў у Германіі і Бельгіі.

Еўропа — як тая залатая рыбка. Спрабаўш злавіць яе, а яна ўвесь час выслізгвае паміж пальцаў. Чым лепей ведаеш, што часткі, тым складаней сабраць іх у неніца цлае. Я не могу акрасіць, што такое Еўропа, дзе яна пачынаецца і дзе сканчыцца. Ісландская весака на ўзбірэжжы халоднага мора — гэта, без сумненя, Еўропа. Ці вось, напрыклад, Стамбул — неік не паварочаеца языком назіваць гэты горад азіяцкім. Лісабон, які паглядае цераз Атлантыку ў Новы Свет — таксама Еўропа. А калі ўважліва прыгледзеща, і ў Смаленску таксама можна адчуваць еўрапейскасць.

Еўропа — яна розная.

Можа быць, Еўропа — гэта край, дзе ўсе жывуць заможна? Але завітайце ў студыю Еўропы, Бруссель. Вось мы стаім у цені шкільных хамаросаў у фінансавым раёне. Угары бляск вялікіх грошай, а ў падземных пераходах гроўніца, завярнуўшыся ў будынку коўды, валацугі — кампаніі чалавек у дранацца. Большасць з іх перамаўленіцца між сабою па-польску. Як бачна, еўрапейская інтэграцыя не абышла бокам і жабракоў. Каціна робіцца яшчэ больш гратаўскай, калі да-

ведваецца, што хмарачосы будаваліся пры ўзделе сродкі аднаго з беларускіх мафіёзных варацілаў.

Ці, напрыклад, возьмем тыповасць еўрапейскіх местаў — Гамбург. Вузкая вулічка з дарагімі буцікамі і элегантнай кавярнямі — усе стоплі занятыя. Я еду на ржавым ровары і баюся зрабіць лішні рух. Справа ад мене — чырвоны «фера-ры», злеву — жоўты «поршп». Падрашаеш ім бок — будзеш мець проблему. А вось усходняя Німеччына, міястэцка Гера. Навокал — шэры панальныя рабці, акурат мінскія Шабаны. Узвечары тут не гарыць добрая палова вокаў у кватэрах, бо жыхары з'ехаць: імі працы, імі грошай. Тая самая краіна, тая самая Еўропа, а розніца ў дабраўшчыне. А «Жыць, як у Еўропе» — гэта як у Гамбургу ці як у Геры? Незразумела.

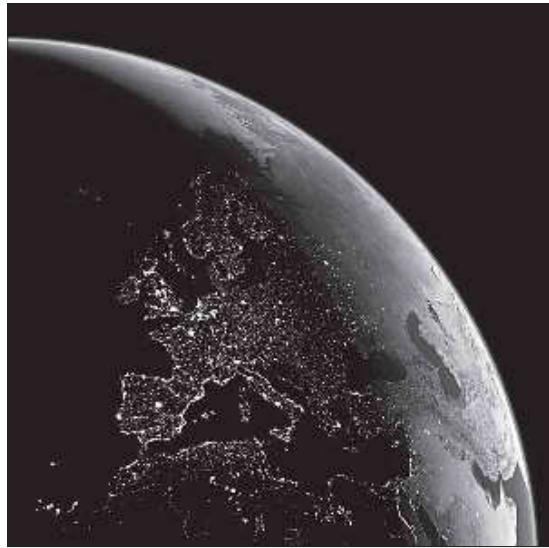
Нашмат лігчай сказаць, што значыць жыць не па-еўрапейску. Гэта — спраўдзіць малую патроту на лесвічнай пляцоўцы свайго ўласнага дома. Тупа паднімадкоўшыца, калі цібое пасыпка ўсплатуночнай дыадкітэй здзекуюцца. Слепа верышь на тое, што за цібі тваё жыццё наладзіць разумны кіраўнік. Прымаш загады і дормы без лішніх пытанняў. Хаваць галаву ў плечы, бо «ініцыятыва заўжды бывае пакаранай». Не ведаць, хто ты так, кім былі твае працікі, і як называеца месца, дзе ты жывеш. Усё гэта — жыць не па-еўрапейску. Зрэшты,

што такое Еўропа, гэта ўсё роўна не тлумачыць.

Але ўсё ж ёсць у чароўных слоўах «жыць, як у Еўропе» невыглумачылія прынагады.

Мне здаецца, што наўлодную рыбку еўрапейскасці я скапіў за хвост у Рыткімузэі ў Амстэрдаме, калі разглядаў знакамітую «Начную варту» Рэмбрандта. На карціне — рота мушкенеру амстэрдамскага паслалітага рушанія. Твары адкрытыя, упэўненныя, поўныя годнасці. Гэта людзі, якія ахоўваюць не правадыльца, а свае сем'і, свой горад, свой лад жыцця. І таму гэтыя абавязак для іх — як свята. Жыць па-еўрапейску — значыць з уласнай волі тутавацца для таго, каб зладзіць сабе лепшае жыццё. Еўрапейскасць — гэта салідарнасць. А ўсё астравые прынагады.

Надоець, збіраючыся ў вандроўку ў Глыбоцкае, я шпаку ў інтэрнэце інфармацыю пра гэта беларускае міястечка і, знаючошы, адразу ўзгадаў «Начную варту». Уявіце себе та��ую карціну: 24 ліпеня 1667 г. марадзёры віторгскай харутыў польнага гетмана Валовічаладзіць набег на Глыбоцкае. Але паспітаіце рушанне глыбачанаў памерам у некалькі сотні чалавек дас нападніцам дыхту — вуторыны адступаючы, страйчішь трах забітых, шмат параненых, пагубліўшы мушкеты, шаблі ды нават ротнью казнү. А падчас Паўночнай вайны, каб барацься з адаўніцай на боку замежных вайсковых атрадаў, паводле загаду

Глыбоцкага магістрата, кожны дом мусіць бардыць ці алембарду, а таксама ружжу, якое праігрывалася штогод на свята св. Міхала. Чытаеш і з цяжкісцю даеш веры, што гэта — Беларусь. Вось гэта традыцыя, вось гэта реалія! Сапраўдная Еўропа.

Пакорнейшы як след у еўрапейскай свядомасці ды гісторыі і раней іц пазніней дакапанеца да залітых сонцам выспаў Стараёўскі Гроўцы. Невілічкі полісы грэж, аб'яднаныя адзінай культурай, не маючы супольнага ўладара. Яны бясконачна сварыцацца адзін з адным, але заўжды гуртуюцца і даюць адзор

азіяцкім захопнікам з іх строгай вертыкальнай арганізацыяй брутальнай улады.

Менавіта гэту салідарнасць, здолыніць дамовіца, згуртавацца на роўных, зладзіць сабе ўласную камфорту на гэтай зямлі, з нас усялік выబіц, прычапляючы лагерную свядомасць. Еўропа — гэта калі мы жывём разам на роўных, а не як бязмоўныя авечкі над нагліздам ваўкоў-паханоў. Зладзіць сўарамонт у свінніку — гэта яшчэ не значыць зажыць па-еўрапейску. Галоўнае — хто, як і нашту будзе той рамонт рабіць.

Алесь Кудрыцкі

Аляксей Валабуеў: Еўропа — гэта і добрыя дарогі

Салігорскі інжынер Аляксей Валабуеў гэтым летам на ўласным аўтамабілі аб'ехаў дзесяць краін Еўропы. Ці адчую ён розніцу паміж краінамі Еўрасаюза і Беларуссю. Што пасля гэтай паездкі для яго значыць фраза «жыць, як у Еўропе»?

«Мая вандроўка была турыстычнай, таму першае, што кінулася ў вечы — гэта еўрапейская інфраструктура. Гэта праста іншы свет, або сама іншы ўзровень. У які б маленкі гародок ты ні заехаў, там абаўзікова будучы кавярні, бары, разнастайныя крамы для турыстаў, гатэлі. Я ўжо не кажу пра выдатныя дарогі. І гэта не толькі якасць пакрыцця, але ж узровень біспекі дарожнага руху. Мянене кіроўца гэта асаўліва ўзрасла.

Здавалася б, неікай дробязь, як то дадатковая паласа перад кожным паворотам на звычайнных прыгарадных дарогах, альбо магчымасць павірнуцца направа пры чырвоным колеры святлафора. У нас жа выдумляюць программы — 100 і прымушаюць насіць філікеры, замест таго каб зрабіць паўнавартаснае асвятленне ў горадзе. Вось такі прыклад. Гуляючы на Празе, мы пабачылі акцыю

салідарнасці з іранскім народам. Ніякіх амонаўцяў, ніякіх разгонуў. Мы таксама дадунуўся.

Потым мы завітаў на цэнтральную плошчу чашткі сталіцы, дзе адбываўся джаз-фест. Ізноў-такі, ніякіх металаў паланікай, ніякіх паліцэйскіх. Некалькі ахонўнікаў. Людзі абсалютна развязваленыя. Наўпрост сядзіць на брукаванні насупраць сцены. Слухаюць музыку, п'юць піва. Піва, дарожныя, градаціца праства калі сцены, а не ў піяністах метрах ад яе. А як іншыя.

Запісаў Зміцер Панкавец

У беларусаў найменшая мінімалка ў Еўропе

У канцы ліпеня статыстычнае агенцтва Eurostat апублікавала звесткі пра мінімальная заробкі ў розных еўрапейскіх краінах. У шасці краінах Еўрасаюза заробак перавышае 1000 ёура. Тройку лідэраў склалі Люксембург (1642 ёура), Ірландыя (1462 ёура) і Бельгія (1387 ёура).

Мінімальная заработка платя — гэта мінімальная сума, якую працаўніца можа заплаціць супрапоўніку. Звычайна яна складаецца без уліку падаткаў. Самы малы мінімальны заробак сядзіць на Балгарыі (123 ёура).

Беларуская мінімалка не дасягае нават да гэтых еўрапейскіх паказчыкаў. Паводле дадзеных Міністэрства

працы і сацыяльнай абароны РБ, яна складае 229 700 беларускіх рублёў (57 ёура). Больш за беларусаў атрымліваюць усе бліжэйшыя суседзі. Мінімальная заробак у Польшчы — 281 ёура, у Літве — 232 ёура, у Расіі — 99 ёура, ва Украіне — 73 ёура.

Сама прыкрае, што ў Польшчы мінімалка большая, чым у Беларусі сярэдні заробак.

ВЖ

ТЭМА

Як палепшыць натуральны адбор?

Як удасканаліць цэнтралізаванае тэставанне?

Тэставанне ці экзамен? Якія праверка ведаў аўтрыўнайшай? Што трэба зрабіць, каб сістэма праверкі ведаў была максімальная справядлівай і мінімальная залежнасць ад выпадковасці ў блату? Щобора была арганізація селетнія кампанія тэставання, на якой аўтрыўненты паказалі на шмат лепшыя вынікі, чым у папярэднім годзе?

Тэставанне па сваёй сутнасці – больш аўтрыўнае, чым экзамены. З другога боку, у этым выпадку важна, якія пытанні задаюцца ў тэстах. На сёня ўсе пытанні і заданні грунтуюцца выключна літаратурнай на падручніках. Каб атрымаць 100 балаў, треба ведаць падручнікі да драбніц, якія могуць падацца неістотнымі чалавеку са здаровыем глазудам.

На тэставанні таксама можа пашанцаваць або не пашанцаваць: паколькі варыянтаў тэставання некалькі, то можа трапіцца больш і менш удалы. З іншага боку, наяўнасць некалькіх варыянтаў заданні для тэставання зіжает маўчысцасці для аматараў спісваць.

Хайся для нядобра сумленных ісці і іншыя маўчысцасці.

Па-першае, тэсты складаюць людзі, звяржданыя людзі, захоўваюць людзі – таму існуе маўчысцасць «выпека інфарматыкі».

Па-другое, існуе маўчысцасць, што той, ішыя аўтрыўнент можа запісацца на тэставанне сама туды, дзе назіральнік – яго знаёмы, і атрымца дацадактыўны шанцы. У Францыі выкладчыкі, якія задзейнічаны на экзаменах як аналаг нашых назіральнікаў, атрымліваюць канверт з указаннем месца, дзе іны будуть працаўваць, перад самым тэставаннем, і за час, які застаецца, дабраўся да месца працы. Беларусь на шмат менш за Францыю, і арганізація такую працэдуру было бы не цяжка. Мэта – выключыць любыя маўчысцасці пратэктаванія.

Пры падліку агульная бала ўлічваецца і бел атэстата. З аднаго боку, гэты бал – вынік працы ў школе, і гінраваць яго было бы непавагай да працы настаянікаў і вучня, з іншага – ці заўсёды ён адпаведае реальнасці? А бывае, менавіта 1–2 балы розніцы вызначаюць лёс...

У той жа час школьнікі педагогі націзміна будуть супраць наўліку бала атэстатаў, бо ў такім разе стратыць важныя рычагі управліву на школьнікі.

Часам аўтрыўненты трапляюцца ў няроўныя ўмовы яшчэ і праз тое, што назіральнікі ў розных месцах па-разному ставяцца да падтрымання дысцыплін. Для выключэння таких выпадкаў треба актыўна выкарыстоўваць кантрольную органы, пільнавацца адных правіл.

Не зусім зразумелыя для грамадскасці механизмы праверкі тэставальных прац. Правэрка камп'ютер. Але застаюцца пытанні: нават пры сканаванні друкаванага тэксту камп'ютер дапускае пэўную колъкасць памылак. Як жа гэта можа расчытанаць тэкст, напісаны ад рукі, ніхай і друкаванымі лігарамі?

Іапоніяне. Зараз кожны аўтрыўнент мае здаваць толькі 3 тэсты. Гэта сігнальны нормальны дыбыт, хто загадаў выбраў свой напрамак і метанакіраваць на рыхтуючыя толькі на пэўную спецыяльнасць. Але для 18-гадовага чалавека гэта не заўсёды проста. Было б больш справядліва даваць маўчысцасць аўтрыўнентаў здаваць столькі іспытаг, колкі яны хочуць (як чицер робяць у Pacii) – можа, сама гэта дазволіць некаму правільна выбраць жыццёўшчы.

Паўліна Курпсы, пасляходовая аўтрыўнентка
(100+97+94=291 на тэставанні)

Варта:

- дазволіць здаваць неабмежаваную колъкасць прадметаў,
- тасаваць назіральнікаў між рэгіёнамі краіны.

На платнае навучанне – таксама па конкурсе

Самая дарагая — медыцынская адукацыя.

На самыя прэстыжныя спецыяльнасці цікіка патрапіць нават на платнае навучанне. Гэтак, у БДМУ тыя, хто жадаў вучыцца за гропы башкоў, прыціпілі конкурс прыблізна 2-3 чалавекі на месца. На лячбічным факультэце праходзіў беладрос на парадайні з мінімумом годам на 62 балаў (і склаў 273 балаў), а на стоматалагічным падрос на 44 балаў (і склаў 257 балаў).

У БДУ многія аўтрыўненты імкнуцца на спецыяльнасці гуманітарнага факультэта і факультэта міжнародных адносін. Праходзілі бы на іхных факультэтах для платнікаў склаў: на міжнароднае права – 299 балаў, міжнародныя адносіны – 293, лінгвакраіназнанства – 293, дызайн – 25,5 (із 50 маўчысцасці).

У БНТУ самыя папулярныя спецыяльнасці для платнікаў сталі эканамічныя. На факультэту транспартных камунікацый па спецыяльнасці «еканоміка і арганізацыя вытворчасці» конкурс склаў 2,9 чалавек на месца. Праходзілі балы ў тэхнічным універсітэце на платнае навучанне заштальвалі да 250.

У БДУР аўтрыўненты штурмавалі спецыяльнасці «праграмнае забеспечэнне інфарматычных тэхналогій», конкурс – 1,6 чалавек на месца. На біспілатнае навучанне па гэтай спецыяльнасці праходзілі склаў 330, на платнае ён быў 240 балаў.

Для тых, хто конкурс на платнае навучанне прайшоў і нароцце атрыніўся ў шэрагу студэнтаў, цікір наступіла параплата навучання. Традыцыйна самыя высокія цінкі на вышэйшую адукацыю ў Беларускім дзяржаўным медыцынскім універсітэце. За 2009-2010 год навучання студэнты спецыяльнасці «стаматалогія» будуть плаціць 6 мільёнаў беларускіх рублёў, а студэнты, якія вывучаюць «лячбочную справу» – трохі менш за 5. Кошт адукацыі ў БДУ складае ад 2,5 млн (тэлэлогія) да 4,7 млн (спецыяльнасці прэстыжнага факультэта міжнародных адносін).

Настасся Шамрэй

Універсітэт-факультэт-спецыяльнасць				Працаўныя балы		
агульны	гарадскі	віскосы	платніе	аддзяленне		
Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт						
Механіка-матыматычны факультэт	288	250	усе ахвотныя			
Фізічны факультэт	237		усе ахвотныя			
Білагічны факультэт		276	259	усе ахвотныя		
Літарычны факультэт	288		усе ахвотныя			
Эканамічны факультэт		334	266	245		
Філалагічны факультэт						
Расійская філология		26,7 (із 40)		усе ахвотныя		
Беларуская філология		20,3 (із 40)		усе ахвотныя		
Факультэт філософіі і сацыяльных наукаў						
Психалогія		315	311	169		
Інфарматыка і камп'ютэція	353			усе ахвотныя		
Факультэт міжнародных адносін						
Міжнародны адносіны	343			293		
Міжнароднае права		349	341	299		
Суспісная эканоміка	357			276		
Лінгвакраіназнанства		344	319	293		
Гуманітарны факультэт						
Сучасная замежная мова	312			184		
Дизайн – камп'ютэрны дизайн	41,2 (із 50)			25,5 (із 50)		
Інстытут журнаў історыі						
Друкаваныя, аўдыёзапісы, веб-СМІ		34,9 (із 50)	33,8 (із 50)	усе ахвотныя		
Інстытут філософіі						
Эканамічнае права		297	263	218		
Палітология		315	303	192		
Інстытут бізнеса і менеджменту тэхнологій						
Бізнес-адміністрація	341			250		
Мінскі дзяржаўны лінгвістычны ўніверсітэт						
Перакладнікі факультэт						
Англійская мова і другая замежная са спецыялізацыяй	344			222		
Польская мова і другая замежная са спецыялізацыяй	342			148		
Факультэт міжкультурных комунікацій						
Англійская мова і другая замежная са спецыялізацыяй		342	319	245		
Немецкая мова і другая замежная са спецыялізацыяй	339			212		
Факультэт інформацыйных камунікацій						
Спецыялізацыя «Камп'ютарная лінгвістыка»	291			180		
Спецыялізацыя «Расійская мова як замежная»		303	254	192		
Спецыялізацыя «Беларуская мова і літаратура»	279			193		
Факультэт немецкай мовы						
Спецыялізацыя «Замежная літаратура, рыторыка»	258			167		
Факультэт французскай мовы						
Спецыялізацыя «Замежная літаратура, аўтографія, краіназнанства»		258	228	149		
Факультэт іспанскай мовы						
Спецыялізацыя «Замежная літаратура, краіназнанства, камп'ютарная лінгвістыка» (на базе іспанскай мовы)		258	199	155		
Беларускі дзяржаўны педагогічны ўніверсітэт						
Лягальны. Спеціяльная псеіхалогія	298			171		
Псеіхалогія. Сацыяльная псеіхалогія	296			168		
Фізіка. Матэматыка		165	163	128		
Гісторыя. Сацыяльна-палітычныя дысципліны	271			153		
Беларуская мова і літаратура (4 гады)	19,3 (із 40)			14,3 (із 40)		
Расійская мова і літаратура (4 гады)	23,1 (із 40)			14,7 (із 40)		
Беларускі нацыянальны тэхнічны ўніверсітэт						
Факультэт транспартных камунікацій						
Эканоміка і арганізацыя вытворчасці		302	278	244		
Пад'емна-транспартныя, будаўнічыя, дарожныя машыны і абсталёванне		224	219	144		
Машынабудоўнічы факультэт						
Эканоміка і арганізацыя вытворчасці		286	264	204		
Энергетычны факультэт						
Электрэчныя станцыі		272	262	162		
Прыборабудоўнічы факультэт						
Мэнеджмент		292	251	203		
Эканоміка і арганізацыя вытворчасці		293	277	198		
Беларускі дзяржаўны медыцынскі ўніверсітэт						
Лічбены факультэт		331	235	273		
Педагагічны факультэт		309	224	245		
Стаматалагічны факультэт		359	304	250		
Медыцына-прафілактычны факультэт		286	231	226		
Вайскова-медыцынскі факультэт		253	243			
Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт інфарматыкі і радыёэлектронікі						
Факультэт камп'ютарных сістэм і сетак						
Програмнае забеспечэнне інфарматычных тэхналогій	330			240		

У Гродне пара эксперыментавала з порна

**28-гадовому
прадпрымальніку і ягонай
партнёрцы пагражае
8 гадоў.**

Гродзенская міліція распачала крымінальную справу ў дачыненні да гарадзенца, які на працягу некалькіх месяцаў выкладаў у блог здымкі і віда парнаграфічнага характеру. У галоўнай ролі выступаў ён сам і ягоная сябровка.

Прычым свой твар гарадзенец старанна хаваў, пакідаючы ўсе «лаўры славы» дэзічніне. Справа заведзеная паводле часткі 2 арт. 343 КК «Распайсюд парнаграфічных матэрыялаў», які прадугледжвае пакаранне да чатырох гадоў турмы.

Паводле слоў дэзічніны, яны пазнаёміліся гадоў пісь таму. У пэўны момант іх адносіны перасталі

быць выключна «сябровскім». Прычым палавыя акты, якія адбываліся паміж імі рэгулярна і далёка не заўсёды ў традыцыйнай форме, хлопец прапанаваў здымкаў. Так яны і зрабілі.

У дадзены момант дэзічніна адмаўляе сваю датычнасць да злачынстваў маўліў, фота і віда ў блогу на сایце blogspot.com размяшчалася без яйнай згоды. Калі будзе даказана, што яна ў гэтым учэж жудельничала, тады ім абодвум пагражае большы тэрмін: за выраб і распаўсюд парнаграфічнай асобы паводле папярэдніх змовы можна атрыманы да 8 гадоў з канфіскацыяй маёмаў.

Цяпер супрацоўнікі гродзенскай міліцыі высвітляюць, з якой мэтай быў размешчаны парнаграфічны фільм. Падазраваны будзе адпраўлены на псіхіягнічную экспер-

тызу.

Заканадаўства ў дачыненні да злачынстваў супрацоўнікі маральнасці жорсткае, што абумоўлена стаўленнем грамадства да ізтага пытання. Лічыцца, што «клубнічка» небяспечная, бо прычынне школу палаўной чулівасці непаўнолетніх, акрамя таго, ускосна правакуе злачынствы на палаўной глебе. Хаця тут стаўстыкікі якраз супрэцізвія ў краінах, дзе да парнаграфічнай ставіцца ліберальна (Данія, Швецыя і Галандыя), самы нізкі ўзровень злачыннасці на сэксуальнай глебе, у той час як у краінах з драконічнай законамі гэтыя паказчыкі адны з найвышэйшых.

ВЖ

**Гэта не кадры з Гродна.
Гэта легальны конкурс
стрыптызу ў Мінску.**

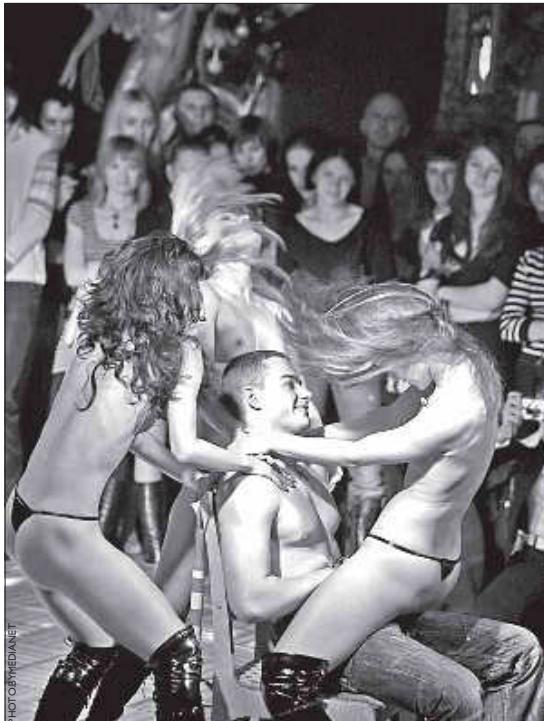

Фото: Ольга Медведева

Фото: Т. Пілікі

У Ваўкавыску раскопалі сядзібныя могілкі

Археолаг Генадзь Семянчук раскапаў могільнік XIII–XV стст. Прычым гарадскі, якіх у Беларусі знойдзена зусім мала.

Экспедыція кафедры археалогіі Гродзенскага юніверсітэта мецасам раскопак абраў аздын з пагорку пачаць з Замчышчам. Амаль кожнай абазначана камінны. Усе памерлія пахаванія галавою на заход, са скрыжаванымі рукамі. Значыць, пахаванні хрысціянскія.

У невялікім раскопе адкрыта 10 пахаваній, зменчаных ішрагамі, — расказвае Г. Семянчук. — З іх 7 дэзічных. Амаль кожнай абазначана камінны. Усе памерлія пахаванія галавою на заход, са скрыжаванымі рукамі. Значыць, пахаванні хрысціянскія.

Сярод знаходак — срэбныя скроневыя кольцы XII–XV стст., асекікі керамікі XI–XIII стст., каменныя на-

цельныя крыжыкі, нож, цікі.

Яшчэ ўвесну 2001 г. мясцовая жыхарка здзівілася на гэтым пагорку людскіх косткі. Яна звірнулася ў венкамат. 52-і спецбатальён праводзіў раскопкі. Выявіў 54 скілеты і перахаваў на мемарыяльным могільніку «Параахаўня» як салдату Другой светавой. Толькі пазней удалося выясціць, што пахаванні старажытныя, і ўратаваць рэшткі іх ад эпічная.

— Крайдзіна, калі за ахвяраў апошній віны выдаюцца памерлія ў ХІІ–ХV стст. А косткі сапраўдных салдату 1941-га трупчык бульдоzerамі на будоўлі, — гаруе спадар Семянчук.

Сяргей Макарэвіч

Лошыцкую сядзібу збяруць, як канструктар

Методыка рэстаўрацыі не парушаеца, запэўняе старшыня Таварыства аховы помнікаў.

Маштаб працаў у Лошыцы пачынаецца адчуваць адразу, як трапляеш да Палаца культуры і культуры. Адзін з стаўніц. З'явіліся новыя пабудовы, дарожкі, ліжакі кубы новай пліткі, высіцца турбы піску. Паўночныя слайды ад цяжкай тэхнікі. Побач з домам, ад якога на сёняшні засталася прыблізна трэцяя частка, складзеная ў штабель бярвенненне. І гэта рэстаўрацыя?

Старшыня Беларускага добраахвотнага таварыства аховы помнікаў гісторыі і культуры Антон Астаповіч у інтэрв'ю БелААН запэўніў, што методыка рэстаўрацыі пры правядзенні работ у Лошыцкім парку не парушаеца. «Некаторыя трухлявыя бярвенні драўляных канструкций сядзібы будуть заменены на новыя, але гэта методыцы ра-

Лошыцкі сядзібна-паркавы комплекс

на сутоках Лошыцы і Свіслачы паўстаў у XVIII–XIX стагоддзях на высокім грэнені над рэкамі. З часам уваішоў у межы Мінска. Вакол мілага палаца расце ўнікальны парк.

стадыону не супярэчыць», — заявіў Астаповіч.

А ўсё стары бярвенні на адным збяруць назад. Фундамент будынка таксама будзе разабраны — кожны камень у ім пазначаны нумарам. Нават унікальная кафля з печай сядзібы адпраўленая на рэстаўрацыю і пазней будзе вернутая на-

месца.

Маштабная рэканструкцыя Ло-

шыцкага парку сядзібнага дома пачалася ў 2008 годзе. Рэканструкцыя дома займаеца навукова-вытворческім фундаментом «Эльвіра». Скончыць рэканструкцыю згодна плану яно мусіць у лістападзе 2010 года. Паркавай часткай на замову «Мінскзеляйбуда» займаецца ААТ «Будпраст №1».

Сяргей
Печанко

СЦІСЛА Помнік Леніну забіў чалавека

Трагедыя здарылася ў міястэчку Уваравічы Буда-Кашалёўскага раёна. Падзенне помніка стала прычынай гібелі 21-гадовага хлопца раніцай (04:40) 9 жніўня на эздырткі місісавай школы. Хлопец ускарасцяўся на пастамент помніка і пастрабаваў павінцую на працягнутай уперад руцэ правадырьлівай пралетарыяту. Аднак пяжкая канструкцыя абрываўлася. Хлопец ад атрыманых траўмуў сканяў. А ён у туноч святкаваў нараджэнне дэзіцы.

БЕЛТА;
БелААН

26-гадовы футбаліст памёр ад сэрца

Здарылася тое на перадсезонным зборы ў Італіі. Капітан іспанскага «Эспаніёла», абаронца Даніэль Харке, — харопы, імпэтны гулец — быў кіміратам фанатаў.

У суботу Даніэль узяў удзел у рэйнішній тронір囿ы, але надвігоркам, размаўляючы па телефоне са сваім дэзічным, ён нечакана страціў прытомнасць. Дактары «Эспаніёла» спрабавалі выратаваць яму жыццё з дапамогай дэфібрілятара, але марна. Не дапамагла і брыгада «хуткай дапамогі», якія прыехала за лічаныя хвіліны. Праз гадзіну канстатавалі смерть футбаліста.

Дыягноз: сэрцавая недастатковасць. «Эспаніёль» зварыцё ад гора», — сказаў дырэктар клуба Херман дэла Крус.

Эта не першы выпадак, калі памірае малады спартовец. Такое здаралася і ў Беларусі. Часам сэрца не вытрымлівае перагрузак, з якімі звязаны вілікі спорт.

Харке дапамог камандзе заваяваць Кубак Іспаніі ў 2006 годзе і дайсіці да фіналу Кубка УЕФА ў 2007-м. Перад пачаткам сезона-2009/2010 яго абраў кіпітанам каманды.

АГ

Унутраная Манголія ў цэнтры Еўропы

Чыкагскія металісты назвалі свой гурт Minsk «з гістарычных прычын». Як свет адкрывае для сябе Беларусь? Пішав Павал Касцюкевіч.

Мінск і Minsk

Мы часла нарааем, што ў суве не ведаюць пра нашу краіну, прае гісторыю, культурныя славутасці. А вось для чыкагскага рок-гурта Minsk сталіца Беларусі — крыніца творчага натхнення і мала не легенда. У адзінненне ад брытанскага гурта Belarus, які ў свой час узяў назыв досыць выпадкова, амерыканцы зрабілі свой выбар на карысць Minsk свядома.

Minsk (на фота) — металічны рок-гурт, які ствараецца ў 2002 годзе. Музыка Minsk — гэта жорсткая рыфы, цягучыя melody, у якіх точыцы водгудле рytгualных песьняспеваў паганскіх культай. Самі

«Горад мае жыцця, які поўніць нас натхненнем».

рокеры характерызуюць свою музыку як «псіхадэлічны метал». У палітыкі гуку прысутнічаюць шаманская бубны, гатычныя клавішы, прапушчаны праз камптар эмроўны вакал. У гучанні ёсьць адценіні самых розных стыляў, але ўсе іх перарадаюць тэрмінам «постметалічная музыка». Нядайна хлопцы з Minsk выпустілі свой другі альбом With Echoes In The Movement Of Stone («З рэхам у руху камянеў»), становчы прынтыкі крэтыкамі і шараговымы прыхільнікамі «пляжчака». Як усякі сучасны рок-гурт, яны выпускаюць майкі, на якіх стаіць назва «Minsk».

На пытанні, нашто называцца падвой беларускай стаіцы, лідэр гурта Цімаці Медаўказвае: «Зблішчага гістарычна прычыны. Наш гітарыст Кліф Бенет любіць гісторыю і назва — справа ягоных рук. Горад мае жыцця, які мы палічылі вартым увагі і які поўніць нас натхненнем. Шматлікія акупацыі, разбурані і безліч прыклады герайчнага супраціву. Мы падумалі, што горад якраз і з'яўляецца сімвалам гэтых усіх речак, а таксама аднад溶ення і ўвастрасці». Што ж да Беларусі, дык чыкагцы лічачы яе нечым накшталт Гіпербарэй: «Нам прыпала дадыць таямніцы аспекты, геаграфічныя становіща Мінска і яго культуры. Для нас, якія жывуць на зямной кулі, там дзе мы жывем, горад падаеца да лёкім краем, дзе пануюць халады».

Планета Беларусь

Чыкагцы не першыя заходнія, хто падыгу наічыг беларускую тэматыку. Малады брытанскі гурт, які парадаўноўваюць з Radiohead'ам, абраў назыв Belarus. Праўда, музыка і тэксты песені не маюць нікога дачынення да нашай краіны. Гітарыст Мэт Кілфард кажа, што назывы выбралі выклады — проста спадабалася слова, Belarus. І толькі пасля шмат чаго цікаваўшыся за больш зведеную Расію.

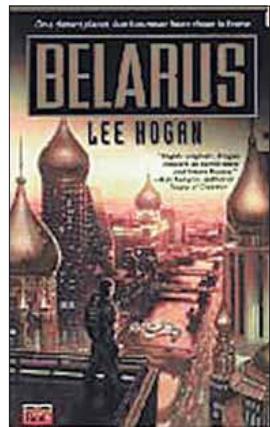
У далёкай Арызоне амерыканская пісменніца Лі Хоган называла свой фантастычны раман «Беларусь». Дзеянне рамана яго працігу («Ворагі») адбываецца ў далекай будучыні на планете, якая носіць назыв Беларусь. Галоўны герой, Андрай Міроненка, стварае там паселішча і аўбяняе сябе царом, маючы

на мэце зрабіць з Беларусі ідэальную, няспраўджаную на Зямлі, Русь. Хоць сапраўдная Расійская імперыя даўно зникла, на планете Беларусь ажывае яе сімвал: ізвізантыйскі стыль (хай-тэкаўская хмарачосы з макаўкамі), але архітэктура абазнаная ў суплётах расійскай гісторыі. У фугурыстычнай Беларусі побач з нацэнтэхнологіямі і зоркаўтамі ажывае славянская міфалогія ў асобе ведзьмакоў і Бабы-Ягі, галоўнага прарака планеты. У канцыціўскай яйна адбываюцца стратып, які паўстае, калі заходнікі даслоўна перакладаюць назыв нашай краіны. Маўляй, неўкая зямля, населеная «белымі рускімі».

Усходненеўрапейская Гіпербарэя

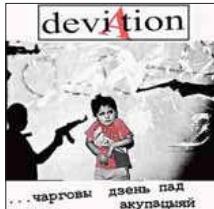
Што ж вабіць у назыв нашай краіны замежных творцаў? Як іныя бацьчы Беларусь? Наспрабуем пасумаваць. Па-першае, прынаміс для англійскага вуха слова Belarus проста мілагучнае. Па-другое, Беларусь для іх — гэта трошкі Расія і ўсё што з ей звязана: неймаверныя сібірскія халады і расійскія бязмежкі (ва ўсіх сэнсах). Па-трэцяе, Беларусь — краіна, без сумнёву, таямнічая, кісталту містyczнай Унутранай Манголіі, дзе рэчансісція пераглядзеная са старажытнымі міфамі і магіяй; абы легендарнай краіны Гіпербарэй, месца жыцця дабрашинскага старажытнага народу. Нязнаныя краі, можа быць, загадкавайшыя за больш зведеную Расію.

Саліст гурту Minsk называе беларускую стаіцу халоднымі горадам, дарма што ў ягоным родным Чыкаге не напішат ціплей. Хоць мы знаходзімся ў цэнтры Еўропы, але нас усё ж называюць «далекім краем». Нястача ведаў пра Беларусь нараджае таямніцу, а таямніцы, як вядома, натхняюць.

Так бачыць планету Беларусь амерыканская пісменніца Лі Хоган.

Deviation

Чарговы дзень пад акупацыяй, самвыдат, 2009

ДЫСКАГРАФІЯ

«Чарговы дзень пад акупацыяй» — гэта рык, што живе Беларусь. Без пафасу, без лішняй вобразнасці, гарачым жалезам яны выпітываюць комплексы не-паштавартаў ды правыніцкай. Пісця праства: «Мы будзем жыць, калі Лука здохне». Вельмі монцыя нумары — «Будучым ворагам», «Сэкс з прэзідэнтам», піштаваты кавэр на Барыкіна «Твой бацька — фаньст».

Вельмі няроўны, правакацыйны, душэйны, грубы і шчыры альбом падарылі нам гродзенцы.

Наталля Арсенніева

Галоўная музычная прыемнасць — «Храм незямы» ад «Голай манашкі».

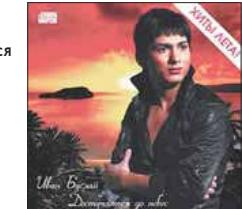
Складанка-прысвячэнне ад беларускіх выканаўцаў да 85-годдзя паэткі-эміг-

ранткі. Задума ўшаноўваць такім чынам тых, чые творы з нявалікай ахвотай виртаюцца сёняні з забыцця — супергодная. Дагэтуль не менш удалымі былі музычныя праекты з гэтай жа серыі на версы Геніюш і Новіка-Пеюна. Усе яны характарызуюцца рознастайлёвасцю — па калітуці з кожнага кірунку. Паэзію Арсеніевай сляіваюць бард Таня Беланога, адэпты электра-попу Zigzag, салістка дзяржаўнай філармоніі Таціана Матафонава, хард-рокеры з «In search for...». Не стае хіба эстраднай прадстаўніцасці. Во каб Шаркунова што-небудзь з Арсеніевай заспівалася!

Падкупляе лёгkая па настроі, простая па аранжыроўцы і па-добрачу наўчаная «Я ішла» ад Алесі Унукоўскай. Музычныя антыпой ёй — цяжкая, як сон у душную летнюю ноч, песня на той жа верш ад гурта «Ростра» з вельмі доўгім і прыгожым адступленнем у стылі французскай «Air». Самая ж галоўная музычная прыемнасць — «Храм незямы» ад «Голай манашкі». Як і ў выпадку з «Павязаным» на верш Новіка-Пеюна, Федзя зліўся з чужым тэкстам і зрабіў яго сваім. Таго не скажаш пра адзінную праўвальную песню з дыска — «Шчасце» Уладзіміра Зайчанкі, запісаную ў найгоршых традыцый ВІА 1980-х.

Хандалася б працігу праекта — на вершы Жылкі, Сыса, Кляшторнага, ды і спевы на Караткевіча ды Багдановіча з Купалам варта ўпараткаваць урэшце.

Іван Буслай

Достачутся до небес, Спамаш, 2009

У нас з'явіўся «сын Усходу».

Дэбютнік хлопчыка з першымі прыкметамі мужынскасці і з такім сумнымі позіркамі — прадукт ад прадусарскага ўтварэння «Спамаш», якое ўзялося за стварэнне другога эшалона беларускай эстрады. Які вы яхту назавеце — так яна і паплыве. Інакш як музычным спамаш такую прадукцыю не назавеш. Цяпер у нас з'явіўся яшчэ і «сын Уходу». Песенкі Івану напісалі з такім каларытам, пад Арашы: «Странная-странная, такая иностранная», — на абсолютным сур'ёзе выдае спявак адзін з «хітоў лета» (так напісаны на вокладцы). З некалькіх больш-менш чутых рэчаў, што тут праняўца, — «Судьба» з Афанасьевай ды дзве англамоўныя песні «Butterfly» ды «Supersensual love».

Сяргей Будкін

Гэта рык, што живе Беларусь.

Лібералізацыя не пройдзе. Гродзенскія анархісты дэманструюць смачны фак дзяяржайнаму ладу ў выглядзе свайго новага альбома. Думалася, што Deviation засталіся ў сүмбурных 1990-х, калі пашылі першыя палітычныя суды, пашталаі нацыяналістичныя арганізацыі, актыўізваўся анархісткі рух, на вулічных акцыях выходзілі дзесяткі тысяч... і падавалася, нешта можа вось-вось змяніцца. Суцішыліся хвалівенні, радыкалы пасталелі ды завялі сем'і, на іх месца прыйшлі больш памяркоўныя. Але курилы Deviation жыве, хоць і маўчайць сям гадоў. Во такога не хапала ў беларускім андэрграундзе: у пысу жорсткім словам ды брудным акордам: «Бунтуй! Давай! Крыгы! Трываі! За...бала!!».

ГІСТОРЫЯ БЕЛАРУСІ

III. Калейдаскоп культур. Правобраз Літвы. Загадкавыя крывічы

Раздзелы з новай кнігі гісторыка
Алега Дзярновіча на старонках
«НН». Праця. Пачатак у №26.

Калейдаскоп культур

У перыяд да пашырэння на тэрыторыі Беларусі пісьмовасці нам прыходзіца выкарыстоўваць паніце «археалагічная культура» — гэты тэрмін быў уведзены яшчэ ў канцы 1920-х аўстралійскім філолагам і археолагам Вірам Горданам Чайлдам для пазначэння суккупнасці археалагічных помнікаў, што знаходзіцца на адной тэрыторый і маюць шэраг агульных рыс, якія іх і аб'ядноўваюць. Звычайна археалагічнай культуры даюць назу паводле найкай характарнай прыкметы, якая адлюструівае яе ад іншых культур.

За нейтральнымі называмі археалагічных культур часта хаваецца асцярожнасць гісторыкаў. Складана даваць этнічныя характеристыкі супольнасцям, якія пакінулі нам гэтак званыя «археалагічныя культуры». У рымскі час мы шукаем паведамленні антычных аўтараў пра наши землі, каб неяк супастаўіць гэтыя агульныя і блытаныя звесткі з тымі іншымі насельніцтвамі (культурай) на тэрыторыі Беларусі. Карыстаецца і рэтраспектыўным метадам, калі прасочвае姆 сувязь той ці іншай «археалагічнай культуры» з ужо вядомым нам паводле пісьмовых крывацій пазнейшым насельніцтвам. Падобныя методы пакідаюць прастору для бясконых дыскусій. Але ж мы не можам зусім абстрактна казаць пра людзей, якія насялялі Беларусь і не спрабаваць хоп' неіск акрэсліць іх пахождзенне, а таксама ўпрыгожыць на пазнейшых насельніцтва.

Пры ўсей кампактнасці нашай краіны этнокультурныя працы на яе тэрыторыі адбываюцца нераўнамерна. У Паўночнай і Цэнтральнай Беларусі праз усю эпоху жалеза не назіралася асаблівых радыкальных змен. Гэта былі тэрыторыі, стабільна занятыя балтамі, энергія якіх

скроўвалася на ўнутраную каланізацію. Наадварот, на поўдні Беларусі ішлі дынамічныя працы. Сюды з поўначы Еўропы спускаліся готы, насылаючы агульную ашчуры быў закранутыя Вялікім перасяленнем народаў, таксама на Палессе раней за іншыя рэгіёны Беларусі распачаліся працы славянізацыі.

Значныя змены ў іншыці насельніцтва Беларусі адбыліся ў сярэдзіне I тыс. н. э. Спынілі існаванне помнікі ўсходнебалцкіх культур (Днепрадзвінскай і Штыхаванай керамікі), спачатку Кіеўскай культуры (магчымы, з узделам як балтав, так і славян), а таксама усходнегерманскай / гоцкай (Вельбарская культура). На ўзроўні археалагічнага матэрыялу мы можам прасачыць фармаванне ўжо больш блізкіх да нас супольнасцяў.

Выявім асцярожнасць і падсумуем, што нам відома пра тью «археалагічную культуру», якія склаліся на тэрыторыі Беларусі ў сярэдзіне — другой палове I тыс. н. э. — напіярэдадні ўзнікнення дзяржавнасці. Гэтыя культуры маюць яшчэ для нас туго агульнасць, што вызначаюць этнічную і палітычную гісторыю Беларусі практычна да XII ст.

Правобраз Літвы

Ад рубяжа IV—V стст. насельніцтва не толькі Паўднёвай, але і Паўночнай, і Цэнтральнай Беларусі стала адчуваць на сабе міграцыйныя хвалі. З заходу (з паўночнага ўсходу Польшчы), у ашчуры ўсходніх балтав (продкаў літоўцаў, латышоў і таксама беларусаў) патрапілі балты заходнія (прусы — язывіті). Пад уздзеяннем, падобна, больш развітых на той момант заходніх балтав кансервіруючыя супольнасці ўсходнія атрымалі імпульс да развіцця. Ўсходнія балты засадзелісць ў сваіх лісах і ім была трэба новая дынаміка, якую прынёслі заходнія суродзіцы.

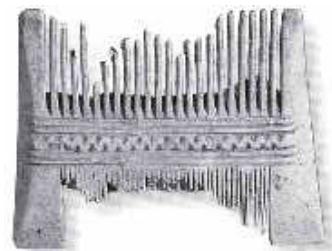
Так утварылася Культура ўсходнелітоўскіх курганоў, якую ўжо на пазнейшых пісьмовых крываціях можна атаясамліваць

Крывічанка. Рэканструкцыя твару па чэрапе.

Пацеркі пачатку XI ст. з крывіцкага курганнага могільніка кала в. Ізбішча на Лагойшчыне.

Грабні з рогу.

з «гістарычнай Літвой». Экстравертыя імпульсы з гэтай часткі нашага краю і прывядзяць у сярэдзіне XIII ст. да ўтварэння Вялікага Княства Літоўскага.

Загадкавыя крывічы

Зусім не простая гістарычная праблема — паходжанне і этнічная прыналежнасць крывічоў. Нарматыўна іх залічваюць да славян, што рабіту і стваральник канцепцыі балцкага субстрату беларусаў маскоўскім археолагом Валянцінам Сядоў. Але як археалагічныя, так і пісьмовыя звесткі сведчаць на карысць больш складанай гісторыі ўладараў поўначы нашага краю на мяжы тысячагоддзяў.

Крывічы пакінулі свае пахавальныя помнікі — гэтак званыя «доўгія курганы». Народная назва іх — «валатоўкі». Іх даўжыня сапраўды можа дасягаць 110 м.

Часам наступнага изборжчыка ці яго спалены прах клалі зусім побач з пазнейшымі пахаваннямі, не насыпаючы новы курган, а працягваючы ранейшы. Такім чынам, чым даўжэйшы курган — тым большы перыяд часу мініў між жыццём першага і апошняга пахаванага ў ім. Археолаг часам дзіўнічае, на сколькі змяненіца генатып за некалькі пакаленій, знаходзячы ў пачатку кургана камлюковатых круглагалавых людзей, а пры канцы — высокіх доўгагалавых.

Сёння археолагі пішуць пра сляды міграцыі насельніцтва, якое пакінула доўгія курганы. Гэты пылых вызначаецца, у тым ліку, пра так званыя В-падобныя рыфлённыя спрэцкі, пашыраныя ад германскіх культур у Цэнтральнай Еўропе, пра заходніх балтав да крывіцкай Пскоўшчыны.

Міграцыя крывічоў увесе час адбываўлася праз балцкія тэрыторыі, і гэта ўжо насыцяржыла даследчыкам — тут напрочу ніяма прыкмет славянскасці. Антра-

палагічна крывічы выявіліся не праста падобнымі, а тоеснымі з латгаламі (насельнікамі Усходняй Латвіі). Гідранімі (назвы водных аб'ектаў) крывіцкай тэрыторыі — бяспречна балцкай.

Беларускі археолаг Аляксандар Мядзведзеў ціпрае наўпрост піша, што крывічы — гэта балты. Буйнейшы знаўца крывіцкіх старажытнасцяў Георгій Штыхай адносіць крывічоў да ўсходніх славян, але якія маюць ях іх падобнікамі. Штыхай адзначае, што адносіны паміж славянамі і балтамі не былі адназначнымі. Мела месца мірнае сусіднаванне, вясенныя сутыкненні, асіміляцыйныя працы. Прычым асімілявалі не толькі славяне балтав, але ў шэрагу выпадкаў славяне былі асіміляваныя балтамі.

Трэба нагадаць, што «Аповесць мінульых часоў» сярод «славенскіх моў Русі» не называе крывічоў. Але палячане — частка крывічоў — для старажытнарускіх летапісцаў — гэта славяне. У сярэдзіне XII ст. крывічы знікаюць са старонак лептапісаў.

Усё ж ранніх крывічоў паводле аўтэктычных прыкмет мы можам аднесіці менавіта да балтав. З узінкненнем у IX ст. сталых умацаваных населеных пунктаў славян (Полацка, Віцебска, Лукомля) ініцыятыва канчатковага перайшла да гэтих таксама нядайных мігрантаў. Моваю гарадскіх крывічоў — палячану — стала славянская. Парадаксальным чынам да падобных моўных трансформацій і пераўтварэння крывічоў нашага краю ў палячан спрыяўлілі скандынаўскія пасяленцы і новая варяжская-руская эліта.

Алег Дзярновіч

Пра бурлівия працы на поўдні Беларусі і трансфармациі крывічоў на поўначы краю чытаце ў наступных выпусках аўтарскай «Гісторыі Беларусі» Алега Дзярновіча.

Рэгіён	Назва культуры	Час існавання	Этнічная інтерпретацыя
Паўночная і Цэнтральная Беларусь	Банцараўская культура	V—VIII стст.	Поліэтнічнае насельніцтва (балцкае з прысутнасцю славянскага кампанента)
Паўночна-Захадняя Беларусь і сучасная Усходняя Літва (гістарычнае Віленшчына)	Культура ўсходнелітоўскіх курганоў	IV—XII стст.	Усходнебалцкае насельніцтва
Сярэдняе Панямонне	Культура каменных курганоў і каменных магіл	V—XIII стст.	Захаднебалцкае насельніцтва (язывіті)
Паўночная Беларусь	Доўгіх курганоў (смаленска-полацкіх)	VIII—X стст.	Крывічы (поліэтнічнае насельніцтва з балцкімі і славянскімі кампанентамі)
Паўднёва-Захадняя Беларусь (Захадніе Палессе)	Пражская культура	V—VII стст.	Славянская
Паўднёва-Усходняя Беларусь (Сярэдніе Падніпроўе)	Калочынская культура	V—VII стст.	Славянская
Паўднёва-Захадняя Беларусь (Захадніе Палессе)	Лука-райкавецкая культура	VIII—X стст.	Славянская
Паўднёва-Усходняя Беларусь (частка Сярэдняга Падніпроўя)	Роменская культура	VIII—X стст.	Славянская

Мястэчкі над азёрамі

Дунілавічы—Лучай—
Паставы. Піша Сяргей
Харэўскі.

Пастаўшчына, што ціпер ляжыць на ўсходнім краіне Беларусі, коліс лежала на галоўнай дарозе краіны — з Польшчы ў Вільню. Па асноўным шляху, што нігту ціпершыю Літву, колішнюю Пруську, Беларусь і Расію.

Кавярня ў Навасёлках

Пад Навасёлкамі пры дарозе ёсцека кавярня. Рэдаксіс пакуль у азёрным краі. Тамакаж славутая на ўсю краіну стравасавая ферма. Хто прыдумае лепшы спосаб прыянінніцу увагу да прыдарожнай карчмы? У гаспадарцы «Навасёлкі—Лучай» стравы добра адаптаваліся да нашага клімату. Ёсьць там таксама плямістыя алені, парсочкі, бичкі, козы, трусы, коні... Да ўсіго, тут вырабляюць муку і хлеб, каўбасы і пяньмені, масла і сыр, пітную воду і квас. І нават маюць невялікі асфальтавы заводзік. Лагічна, калі гаспадары пры вілікай шашы.

Унікальны аўтар

Калі ж збочыць з магістралі, на кръкоўбы старых дарог убачыць Дунілавічы. Невіліка мястэчка з каларытнымі габрыйскімі камянічкамі, тузінамі старасвецкімі крамакамі і шыкоўным Трасцікім касцёлам да мініканцца. У касцёле захоўваецца цудатворны абраз Маці Божай Ларатанскай, што трапіў да нас у XVII ст. з Фларэнцыі. Таксама ў касцёле варты звірніце увагу на ўнікальныя двух'ярусныя ступеньчатыя алтары. Такіх болей у краіне ніяма. Дыў сам гэтыя величны храм — адзін з найцікавішых помнікаў архітэктуры барока ў Беларусі. А адразу за старасвецкімі юр'йскімі могілкамі, пачынаеца дарога на Лучай... Роўная, нібы страла, у засені высокіх старых дрэваў.

Сцэны з жыцця XVII ст.

Мястэчка над маліёнічым возе-

рам Лучайскім перахавала крыху старасвецкага каларыту ў старых мураванках, руінах панскага двара, плябаніі, дзе месціца базавая школка.

Ужо здалёк над Лучаем відаць касцёльныя вежы. Яшчэ адзін шэдэр архітэктуры, варты здзіўлення. Свайм памерамі касцёл Святога Юды Тадэвуша пераўзыходзіць храмы ў старажытнай Беларусі, які будзе сечь час. Сцэны і скляпенні величнай базілікі расписанаы фрэскамі ў тэхніцы «грызайль», што імітуе архітэктуру і скulptурную лепку. Сярод святых і анёлаў тут можна гадзіну разглядзіць сцены з жыцця Лучая XVIII стагоддзя: шляхта і сяляне, ксяндзы і паненкі, дамы і кавалеры... Многія вобразы, бачна, пісаныя з конкретных сучаснікаў мастака...

А перад касцёлам стаіць першы ў свеце помнік Папу Бенедыкту XVI. Са званыцай над азёрнымі разлогамі далёка чуваць тукі класічнае музыкі...

Будучы Лас-Вегас

Ад Паставаў 165 кіламетраў да Мінска і столкі ж — да Вільні. Машины з літоўскім, латвійскім і польскімі нумарамі, фуры — адусло. Тут працуе вялікі лынозавод, малаказавод, мясакабінат. Быць у Паставах і не зайсці ў іх фірмовыя крамы, не закупіць сыркы, кільбасамі і лынінамі речамі — няслухана. Бу то гэта ўсё якісане.

На плошчы ж варта зайдзіць ў багата аздобленую Свята-Мікалаеўскую царкву. Да царквы прыстывілі блакітныя стаўчыні елкі, а да іх — Леніна. Эта наймаладзейшы ў Беларусі (а мо і ва ўсім свеце) помнік Леніну — ён быў узвядзены ў 1992(!) годзе. Нядайна вакол бронзавае фігуры размісцілі пальмы. Такога болей нідзе не ўбачыць. Бетонная пілітка, шылокапакі, пальмы, залатыя купалы і бронзавы Ільч. На малинава-памаранчавым заходзе сонца, у хіхоткім ліловым светле азёр і стаўю адбіваюцца купалы

Пастаўская камяніцы.

і штучныя пальмы... Сталіца Заходняга Палаея можа прэтэндуваць у будучым на званне беларускага Лас-Вегаса. Прынамсі, гуліўсвյя атматаамі тут ужо стаіць і казіно працуе.

Разам з тым Паставы — адзін з гародов Беларусі, у якім некалі ўнікальныя культурныя асяродкі ствараюць звестонагадавае вернікам, што праз паўгатыны пачынца імша. Мелодыю гадзінніка можна пачуць з любога кутка Паставаў.

Пры касцёле, дарэчы, ёсьць музей гісторыі рэлігіі, укальскія якога ёсць рэдкія прадметы. Сярод іх — дараносіца, вырабленая ў 1663 годзе, ксіндоўскі арнарт, пашыты ў 1860 годзе. А на плошчы Леніна варта зайдзіці і ў Пастаўскім краязнаўчым музеем.

Чаго тут толькі німа — можна пабачыць творы тутэйшых народных майстроў ад наўгароду да нашых дзён.

Адначыць, пакупацца ў азёрах ці парыбаліц, падёсці і пабавіць час у Паставах не проблема. Спыніцца можна ў вельмі прыстойнай гасцініцы альбо скарыстацца сэрвісам Дома паліўнічага.

Касцёл-«абсерваторыя»

А за Паставамі ўжо недалёка і Камай. Некалі слыннае мястэчка над уласнымі, як тут паўсюль, азёрамі — Камайскім. У дэйвонским камайскім касцёле Яна Хрысціцеля дэйнічае адзін з найстарэйшых аргану ў Беларусі.

Касцёл, што болей падобны да нейкай абсерваторыі, стаіць пасырод містэчка на высокім узгорку. У таўчычэзных, двухметровых мурах захараслі каменныя ядры. Яны засталіся як напімані пра абстрэл касцёла шведамі ў часе Паўночнай вайны. Касцёл распісваў выдатны тутэйшы мастак з майстэрні Каралінова Альфрэда Ромера. Тут жа, у храме, знаходзіцца і яго палатно «Хрыстос і сірат».

Перад касцёлам на быўшай містачковай плошчы ўканпаны старажытны каменны крыж, невядома кім і калі пастаўлены... Віртаца ў Мінск з Камаю можна праз Нарачанскі край. А гэта ўжо іншая гісторыя...

Камай

ў пісъмовых крыніцах згадваюцца ад пачатку XVI ст. У 1915 тут пачаў свой святарскі шлях Казімір Свялк. У Камаях нарадзіўся і арганіст-віртуоз, заснавальнік сусветных фэстоў арганнае музыкі Браніслаў Рудкоўскі.

Сцэны з мясцавага жыцця XVII стагоддзя на роспісах касцёла ў Луча.

Касцёл Яна Хрысціцеля

пабудаваны ў Камаях у 1603—1606 на сродкі Яна Рудаміны—Дусіцага. Помнік абаронча-культавага дойлідства з рысамі і готыкі, і рэнесансу, і барока. З заходу храм мае дава вялікія магутныя цыліндрычныя вежы з ярусамі пакуткі і байніц, што абаранялі ўваход у касцёл. Зберагліся арганы XVII—XVIII стст., аздобленыя разьбой і скультурай, а таксама чатыры драўляныя алтары. У цэнтры заходзіцца алтарны цудадзейны абраз Маці Божай. У сутарэннях ёсьць шматлікія старасвецкія пахаванні.

Касцёл Святога Юды Тадэвуша

Будаваўся ў 1766—1777 на грошы Агінскіх, якім і належала маёнтак Лучай. Мае рысы і барока, і класіцызму. Зала перакрыта цыліндрычным скляпеннем. Сцэны і скляпенні пакрытыя фрэскамі ў тэхніцы «грызайль», што імітуе архітэктуру і скультурную лепку.

Вялікі Варшаўскі цырк

ФЭСТЫ

«Навальніца»
феерверкаў

28 – 30 жніўня ў гарніжным комплексе «Лагойск» пройдзе першы міжнародны фестываль феерверкаў «Навальніца». Выступы єўрапейскіх піратэхнічных камандай адбываюцца музыкальныя гурты «J:more», «Ляпіс Трубяцкі», «Галащ», а таксама ды-джэй. Да пляцоўкі фестывалю можна дабраца асабістым транспартам або на спе-

цыяльнім аўтобусе, які будзе курсаваць да фестывальнай пляцоўкі ад ст.м. «Усход».

«Hard-Fest» у парку «Dreamland»

22 жніўня ўсіх аматараў добраі музык збірае забаўляльны парк Dreamland (вул. Арлоўская, 80), на тэ-рыторыі якога адбываецца вялікі фестываль «Hard-Fest». Для вас на гэты дзень адразу на дэвюе музычных пляцоўках будуть граць найлепшыя айчынныя рок- і метал-гурты.

Бясплатныя атракцыёны і пазитыўныя настроі уключаны ў кошт квіткі.

Фестываль аўтарскай песні ў Рагачове

22-23 жніўня ў Рагачове адбываецца фестываль аўтарскай песні. Бяруць удзел творчыя асобы і гурты, якія працујуць у жанры аўтарскай песні.

ІМПРЭЗЫ

Алег Латышонак
у Віцебску, Вілейцы,
Полацку
і Бешанковічах

20 жніўня ў Віцебску будуть прэзентаваныя полакі нумар часопіса ARCHE з удзелам Уладзіміра Арлова, Валера Булгакава і новая книга Алега Латышонка «Нацыянальнасць — беларус». Пачатак а 18.00. 21 жніўня прэзентаваныя книгі Алега Латышонка «Нацыянальнасць — беларус» з удзелам аўтара пройдзе ў Вілейцы. Пачатак у 18.30. 22 жніўня а 16.00 з Алегам Латышонкам

У Мінск прыезджает Вялікі Варшаўскі цырк. Гастролі адбываюцца на пляцоўцы цырка-шапіто, непадалёк ад Нацыянальнай бібліятэкі. У праграме — дэсіраваныя сланы і вярблоды, коні і асы, поні і сабакі. Пачатак прадстаўленняў а 15-й і 19-й.

можна будзе сустрэчаць у Музеі беларускага кінагарадавання ў Полацку. Запланаваная таксама прэзентацыя попадзення numeru ARCHE і кнігі Алега Латышонка ў Бешанковічах з удзелам аўтара. Усе прэзентацыі адбываюцца ў рамках кампаніі «Будзьмі». Даведкі па т.: (029) 550-79-69.

Някляеу і Кустава ў Нясвіжы

Літаратурная сустрэча з пісьменнікам Уладзімірам Някляевім і пасткай Валірыйнай Куставай пройдзе ў г. Нясвіжы 19 жніўня. Сустрэча мae адбыцца ў Цэнтральнай бібліятэцы Нясвіжа, якая знаходзіцца па адрасе: вул. Савецкая, 34. Імпрэза распачнется а 13.00.

Каранцыя абраца Маці Божай Валадаркі Аэрау

22 жніўня ў Браславе адбываецца каранцыя абраца Маці Божай Валадаркі Аэрау. Абрац становішчамі на першым караныям у Віцебскай вобласці і

сёмым — у Беларусі. Да гэтага кароны быўлі ўскладзены на шэсць аброзоў: Маці Божай Берасцейскай (1996 г.), Маці Божай Лагішынскай (1997 г.), Маці Божай Будслаўскай (1998 г.), Маці Божай Кантрэграцкай у Фарных гродзенскіх касцёле (2005 г.), Маці Божай Гудагайскай (2007 г.), Маці Божай Тракельскай (2009 г.).

фігурытывныя кампазіцыі.

Узяць пад казырок

У Музеі гісторыі тэатральнай і музычнай культуры (зав. Музычны, 5) да 28 жніўня працуе выстава «Узяць пад казырок...». У экспазіцыі — фуражкі, барэты, пілоткі, бескazyркі, бейсболкі і капелюшы... Найбольшую цікавасць выклікаюць галаўніе ўборы з чорнымі пеўневымі перамі італьянскіх берсальераў, а таксама футравыя шапкі англійскіх каралеўскіх гвардзейцаў, амуніцыя індыйскага паліціскага і парандзія фуражкі венесуэльскага замежнага легіёна. Асабліва месца на выставе адведзена гісторыі формы беларускай міліцыі.

ВЫСТАВЫ

Фестываль мастацтваў «ДАХ-9»

ТЭАТРЫ

13 жніўня

Тэатр імя Горкага — «Утамаванне наравістай»

14 жніўня

Тэатр імя Горкага — «Распуснік»

15 жніўня

Тэатр імя Горкага — «Жаніхі»

16 жніўня

Тэатр імя Горкага — «Ідальны муж»

18 жніўня

Тэатр імя Горкага — «Сунічная паліяна»

19 жніўня

Тэатр імя Горкага — «Несапраўдны хворы»

20 жніўня

Тэатр імя Горкага — «Дэядзькаў сон»

21 жніўня

Тэатр імя Горкага — «Утамаванне наравістай»

22 жніўня

Тэатр імя Горкага — «Нінчак»

23 жніўня

Тэатр імя Горкага — «Жаніхі»

КІНО НА ВЫХОДНЫЯ

Кідок кобры

Беспрынцыпны шатландскі гандляр зброяй пагражае чалавечству. Але чалавечту пашанчавала: на яго абарону становіца сакрэтны атрад эмараў...

«Кідок кобры» — высокабюджэтны траш ад Стывена Сомара, першынчы штампамі. Проціца нехайнай зробленых сплэх-эффектаў, блізутэй страліцінні, інтыга, падбрана на галівудскай сметніцы. Фірмовы гумар, якія калісьці даканстравіў Сомара на «Мумія», забыты. «Змяіная» стужка стэрэйльная, як пластикаўя жаўнеркі, ракламай якіх і з'яўляецца фільм.

Але ў гэтай цыркавай сцэні ёсьць некалькі стратагій, якія дазволяюць гладачу адчыніць асалоду ад самай пустой гульні.

Першая стратагія — адгардзца, дзе і што скрадзена з іншых фільмаў. «Кідок кобры» дзеа для гэтай забаўкі прыому начынімасцю. Тут вам і «Зоркія вайны», і Джейк Бонд, і капитан Нэм, і «Піты элемент», і... — караць, самі шукайце.

Другая забаўка — дакручваць тупыя патрыятычныя фразы да поўнага імбэцілу. Узвыш, што яны вымаўляюцца не з гонарам, а з іроніяй. І да-дактоўская асалода — лаўцік рэжысёра на парушэннях закону філікі (прыемна адучаваць сібе разумным—разумным).

Наступную стратэгію можна пацяці ўсім, хто асмеліцца паглядзець фільм на DVD. Можна адкідзіць гук — і заніца ляўтэрнітубічай агучай; можна дзеаўсцілізмам павярнуць тэлевізор набок.

Але самая рэзькоўская стратагія, за якую могуць і морды набіць, такая. Усе эзтыя Бараны ў ляўтэ, пластикаўя пехацынцы, гандліры ў жалезнай масцы, ніцдзі і гноўныя навукоўцы — насамрэч, вядомыя мэдныя персанажы. Засталось толькі на начатку фільма раздзял імёны. Шурык, Стасік, Ліда, Вова! — што-тошна падумашь — Зянон Станіславіч.

Выбуховы эффект — гарантуюцца.

Андрэй Расінскі

Кідок кобры (G.I. Joe: The Rise of Cobra)

ЗША, 2009, каліяровы, 107 хв.

Рэжысёр: Стывен Сомэрз

Ролі выконваюць: Чэнінг Татум, Сіена Мілер, Марлон Уэйнз, Ариольд Вослу, Крыстофер Эклстон, Джозэф Гардан-Левіт

Жанр: Фантастычны баявік

Адзнака: 4.5 (з 10)

Be Free-2009

22 – 23 жніўня ў Чарнігаве (Украіна) адбываецца Міжнародны музычны фестываль Be Free, на які запрошаныя 20 маладых і вядомых гуртоў з Беларусі, Украіны, Польшчы і Францыі. Хэлдайнерарамі гэтага года будуть гурты «Ляпіс Трубяцкі» (Беларусь) і «Волілі Відаліясыва» (Украіна), да якіх далучацца гості з Польшчы (Zero-85) і Францыі (Vladivostok), а таксама беларускія гурты B:N, Zatochka, Tarpach, Partyzon, Pomidor/OFF, LitvinTroll, Impudence, ULIS і інш.

усяго патроху

Тайна маршрутных «душагубак»

У пакутах пасажыраў вінаватыя вузкія фортачкі і нядбайнія кіроўцы.

На тым тыдні байнэт шакавала наўіна: на вуліцы Маякоўскага не-
калькі гадзін праляжаў труп чалавека. Кепсакамужчыну стала ў аўтобусе «МАЗ», у якім — улётку — была ўзключаная сістэма апілгнення. Ён яшча здолеў выйсці на першым лепшым прыпынку, але ў момант прыезду «хуткай» быў ужо мёртвым.

Зразумеўшы, што гэта ўжо не па-
цыент, дактары з'ехалі. Прайшло
некалькі гадзін, перш чым цела ча-
лавека забралі ў морт. Гэты выпа-
данак застасіца на сумленні гарадскіх

службаў. Галоўнае, варта разабрацца, чаму ў душныя дні ў аўтобусах МАЗ людзі млеюць.

Еўрастандарты не ўсім па плячы

«НН» пацікавілася ў галоўнага кансруктара Мінскага аўтамабільнага завода Аляксандра Мышико, чаму так цяжка ездіць у айчынных аўтобусах ўлетку.

Паводле ягоных словаў, аўтобу-

сы камплемкуюца рухавікам ёў-
стандарту. Адно з патрабаваній
гэтага стандарта — экалагічнасць, а
гэта значыць, выпрацоўка пад-
ных выхлапаў зводзіцца да мініму-
му. Для гэтага выхлапы дадаткована
спальваюча, і праз гэта рухавік
працуе ў павышаным эмператур-
ным рэжыме. На аўтобусах «Іка-
ру» эмпература рухавіка склада-
ла 80 °С. На сучасных рухавіках
95 °С. Таму некаторымі вадзіцелямі
падаецца, што рухавік пераграеца.
А ад пераграёву яго можа заклініць.
Таму яны адкрываюць адмысло-
вия краны, каб гарачая вадкасць
сістэмы ахалдзення адліпі ад ру-
хавіка. Гэтая вадкасць і напаліває
салон. Такім чынам, эмпература ў

салоне моцна падышаецца. Але, як адзначыў галоўны канструктар МАЗа, калі аўтобус спраўны, няма аніякай патрэбы ўключачы аципленне.

Другая проблема — у фортках. Яны бываюць клапанні і соўнія. Аўтобусы з клапаннімі форткамі замаўляе для сваіх аўтапаркай «Мінсктранс». Аўтобусы з соўнімі курсуюць у астатніх гарах Беларусі. У чым розніца між клапаннімі і соўнімі? Соўнія звычайна выкарстоўваюць у краінах з гарачым кліматам — яны ствараюць скразнякі і паветраабмен, а клапаннія выкарстоўваюць у краінах з сэрдзім кліматам. Але ў ёўропейскіх краінах для гарых дзён існуюць кандыцыянеры, пра што беларускім пасажырам застасця пакуль толькі мырыць.

кія форкті і локі, пасажыры будуць скардзіцца ўжо не на дугах, а на скразнякі. Прытым Аляксандр Сахар не адмаўляе, што існуе таксама праблема адкуліцы вадзіцель, якія адкрываюць краны, каб пазбечнучу пераграву рухавіка. «Але і пры поўным закрыцці кранаў у гарачае надвор'е ў цэльныя перадацца, награваныя рапшотку і абышыўку сядзенняў, — кажа ён. — Ставіць кандыцыянеры пакуль дорага — гэта алаб'еца і на конце паездкі таксама. Калі б быў кандыцыянеры, зноў жа быў б скаргі, што кагосці прадзимула. Пасажырам прыйдзеца папярэць».

Як абараніць сває права?

Цярпець не варта. Каб аднойчы не апынуща ў сітуацыі таго мужчыны, труп якога праляжáў на прыпинку некалькі гадзін. Што рабіць, калі вы заўважылі парушэнне рэжыму эксплуатацыі аўтобуса?

Після згадки під час розмови зі згадкою про зупинку та відсутністю зупинки на зупинці, пасажир може зробити заяву про те, що автобус не зупинився на зупинці.

— Зріліти, пасажир — і та спаживець, і як спаживець має права на комфортну паїздку. У Беларуским таварыстvомахоў спажывець юрысты дали наступнай парады: «Калі вы адкупілі высокую тэмпературу ў аўтобусе і міркуце, што вінаваты вадзіч, смела звіратыцца да кіраўніцтва аўтапарка і апісваці сваю ситуацыю. У выпадку, калі адказ кіраўніцтва вас не задаволіць, зваріцца ў службу абароны правоў спажывецтва ці скрыжтацца паслугамі адваката. Існуе таксама сектар абароны правоў спажывецтва ў Мінтарыўканкаме (на адрасе пл. Свабоды, 8 — кабінет 301, тэлефон 220-28-81) — там дадамоўгі вам ажыццяць палкам бысплатнага юрконсультацыйнага цэнтра.

Вольга Жарнасек

«Пасажырам прыйдзецца пацярпець»

Аляксандар Сахар адказаў, што насамрэч «Мінсктранс» адбумав устаноўку соўсных фортакў у ста-лічных аўтобусах, але яны вырашылі, што ўёс застаненне па-стара-му. Чаму? «Таму што, па-першае, усе аўтобусы ў Мінску такі, і замяніць форткі было бы справаў пра-лематычнай. Па-другое, кляшаныя форткі больш трывалыя. Па-трэ-це, калі хадзілі аўтобусы «Ікарус» з шырокімі форткамі, пасажыры праз сядзібу не дасягвалі кутиду паставіўшы висоўваліся з вонкай».

21. *Wijziging*

- 19.45 «Дарога на Вільнію», дак. фільм, 2008 г., Беларусь
20.00 YoLife! (модернізованая программа)
20.20 На колах (з'ятамабильны тэлечасопіс канала «Ня-
мецкая хваль»)
20.50 Гісторыя пад знакам Пагоні: «Міндоўг» (спазнаваўчая
программа)
21.00 Аб ексліті (галоўны випуск)
21.20 «Украіна — шлях сумлення», дак. фільм, 2008 г.,
Беларусь
21.55 Форум (ток-шоу): «Ці лёгка быць маладым?»
22.40 Абрангай

«Кельтүй» (галоўны выпуск)
«Ліндыг», драма, рэж. Мацей Дэйч

- Польща—Вялікая Брытанія—Францыя—Нямеччына. У галоўнай ролі Тыль Швайгер.

22 жніўня, субота

- | 2.00 Аб'екты (агляд падзея дна)

Графон: «Літрава быць свабодным» — канцэрт
іўнай музыкі — Луцк-2007, ч. 3: выступ гуртоў

- «Зінко і Тав. Маїзбер»

19.45 Чалапек-епоха: «Кароль Угас», дак. фільм, реж. Франко да Пена (Franco de Pena), 2007 р., Польща

20.50 Гісторія пад знакам Пагоні: «Альгерд» (спазнаваўчая праграма)

21.00 Аб ёктыў (галоўны випуск)

21.10 Еўропа сення (тэле-часопіс канала «Німецкая хвастру»)

21.40 «Дэртмюндангар», серыял 7 серыя

23 жніўня нацзярпя

- 23 жніўня, нядзеля**

  - 19.00 Прас-эксплар (агоджд мэдия)
  - 19.15 «Элі Макбі», тэлеспектакль У сезон, 15 серыя
  - 20.05 МакраФон: «Minsk—Mixt—2008», ч. 3: канцэрт гурту «Dala»
  - 20.20 «Атамыя полю», дак. фільм, разж. Зоя Катовіч, 2008 г., Беларусь
  - 21.00 Аб'ектыў (вынік тадын)
  - 21.20 Анон ў Еўропу (інфармацыйная праграмма)
  - 21.45 Фільматэк майстор: «Цема—сіні, амаль чорны», наст. фільм, разж. Даніэль Санчэс Арвале, 2006 г., Іспанія. Цема—сіні, амаль чорны — стан душы, на якім будучыня Колер. Якога мы часам не распознаем, які змяншчае ў запаленасці да засяяння, пункту і гледжання і ступені. Колер, які нагадвае, што часам мы пам'янемся, а разы не заіжды і такія, якім здаюцца.

Вы будзеце смяяцца, але Мінск ізноў заліло. 6 жніўня сталіцу накрыла чарговая залева. Калі так пойдзе далей, налета можна будзе купляць маторкі замест аўто.

Літоўка заваявала тытул «Misiс Сусвет — 2009».

Вайда Рагенайтэ стала пераможцай конкурсу «Mrs Universe — 2009», фінал якога прыйшоў у нядзельлю ў Рызе і сабраў 20 удзельніц.

Вайда Рагенайтэ — спецыяліст па фінансах. Яна выхоўвае двайх дзяцей: 15-гадовага сына і двухгадовую дачку.

delfi.lt

АНЕКДОТЫ

***

— Ты чуў? У нас збіраюцца будаваць платныя аўтадарогі. Яны будуть у два разы таннейшыя за бісплатныя.

— Гэта як?

— На платных дарогах не будзе ДАІ.

***

— У нас дачка танцуе і спявает. Думаём, кім будзе спявачкай і ці танцоркай?

— Хутчэй, танцоркай.

— Вы бачылі, як яна танцуе?

— Не, чула, як яна пие.

***

Курортнік спрабаў зняць пакой ля мора.

— А дзе тут у вас зручнасці? — пытается ён у гаспадара.

Гаспадар (сарамліў):

— Надвары.

— А дзе тут у вас двор?

Гаспадар (сарамліў):

— Праз вуліцу.

— А вуліца дзе?

Гаспадар (сарамліў):

— Уніз пазавулку, там спытайце.

9 жніўня Мінскі заапарк адзначыў 25-годдзе. З гэтай нагоды ў заапарку прыйшло свята. Выступілі спевакі Хлястовы, а таксама казацкі ансамбль (хто не ведае — казакі заапарк ахоўваюць).

Парасячы Майдан

Наша Ніва [30] | 12 жніўня 2009

ЛЕВЫМ ВОКАМ

дарэчы, беларусы жывуць цяпер у Еўропе, а мы дасюль пакутуем пад прыгнётам «крыжавай гэблі».

Ліманаў: Кажаце, свінакомплекс? А ён вытымае DOS атаку?

Каспараў: Да складчык казаў, што мае вытымаць.

Ліманаў: Тады наперад! Няхай жыве расійская дэмакратыя!

Дэмакраты высыпілі на вуліцу. Іх адразу падтрымаў просты расійскі люд, які ўжо стаміўся ад тандэму Пуціна — Міздзведзэва. На Чыраньні плошчы натоўпам быў стыхійна побудаваны на даціках і галандскіх тэхнолагіях свінакомплекс на 50 тысяч галоў. Парсокоў кarmplі ўсім светам. Гурты «ДЛТ» і «Ленінград» давалі для іх бясплатныя канцэрты. Заходнія дэмакратычныя палітыкі прыязджалі візыкаць захапленне падземі.

Хутка такія свінакомплексы выраслі і ў іншых гарадах Расіі. Крамлёўская адміністрацыя не ведала, што рабіць з усечародным рухам дэмакратичнай свінагадоўлі. У выніку пущінскі клан пагадзіўся пайсіц на перамовы з агніціяй. Вынік выбараў пералічылі. Як аказалася, гэта не Міздзведзэў, а Каспараў набраў 74% галасоў. У Расію прыйшла дэмакратыя. Аднак Еўропай чымусы не пахала.

Дэмакраты зноў палезлі ў канспект лекцый і з жахам зразумелі сваю канцепціальную памылку. Яны пратусілі важны абзар, прысьвачаны ролі ў рэвалюцыйнага працэсе саломы. А між тым галоўныя гээртыкі беларускай праесурапейскай рэвалюцыйнай ясна сказаў: «Растрасце яс, потым дарайце калій або азот. Калі зараз мы дадамо эста ўгнаенне, у нас будуть развязаныя руки ўвесну».

Дэмакраты хапаліся за галаву, аднак рабіць нешта было позна. Расія ўтрымліла ўнікальны шанец вірнушчу ў Еўропу. Хутка краіна зноў трапіла пад кантроль рэжыму кіраванай дэмакратыі.

«НН» СТО ГАДОЎ З ВАМИ

ВІТАННІ

Вінцен Маргарыту і Яраслава Сцешыкаў з нараджэннем шудоўнай дачуши Нікі. Няхай расце пераможцай. Сябры

ЖЫТЛО

Применяная і спакойная маладая пара зермінова здыме аднапакаўную кватру на днішчы час у паселку Барыўлевы або ў мінскіх раёнах Зялёны Луг і Усход. Раэледзін любія праноўкі. Т.: (029) 640-75-01, (029) 857-73-17, Дзяніс

Пісменнік (сталае веку) здыме аднапакаўную кватру па лініі метро. Т.: (029) 771-49-39, (044) 788-63-84, (017) 288-63-84

ДОМ

Набуду хутар, дом, зямельны ўчастак у Мінскім раёне, вобласці. Для сябе. Т.: (029) 682-32-18

ДЭКАРАТЫЎНЯ ТРУСЯНЯТЫ

Прадаем маленкіх дэкаратыўных трусянят. Т.: (029) 577-78-07, (029) 677-29-34

ЗАПРАШАЮГРАФІСТЫДАУ

Запрашоў свабодных мастакоў і графітыстаў для распісі агасцідзяў. Т.: (029) 941-50-81 (Валеры). ПАЕЗДКА

Арганізуецца пaeздка на фестываль «Be Free» у Чарнігаве 22—23 жніўня. Выезд 21-га ўвечары (патыцца), прыезд 24 (пандзелак) зранку. Т.: (029) 622-57-20, (029) 509-12-16

ШЛЯХЕЦТВА, РЫЦАРСТВА

Афарыліненне рыцарскіх грамат, відзаматрываць. Рыцарскія фестывалі, раскошкі палаца Радзівілаў, гіст. літаратура, калекцыяніванне. alesknigi@mail.ru

Прыватныя абвесткі ў «НН» (не больш за 15 слоў) можна падаць пісьмава. Дасыльце поштай (а/с 537, 220050, Мінск) ці праз e-mail (nn@nn.by) або размяшчайце на форуме сайту www.nn.by. Дык скарыстайцеся!

«НН» СТО ГАДОЎ З ВАМИ

Пінск. Арыштавалі хеўру, што займалася вызваленнем ад набору ў салдаты. У гэтай хеўру патапаў былы становы і паліцыйскі ыноўнік.

«Наша Ніва». №30. 1909

Наша Ніва

незалежная газета

заснаваная ў 1906, адноўлена ў 1991

головныя рэдактары «Нашай Нівы»:

З. Вольскі (1906), А. Лукаш (1906—1915), А. Лукаш

Янка Купала (1914—1915), А. Лукаш

У. Знаменскі (1920), С. Дубавец (1991—2000)

сакратары рэдакцій Н. Гарадзішчанская

і шт. рэдактар А. Дзінко

галоўны рэдактар А. Скруко

С. Харэскі

Прыватнае прадпрыемства «Сродны»

Прыватнае прадпрыемства «Сродны»

выдавец

адрас для дапосы:

220050, Мінск, а/c 537

тэл/факс: (017) 284-73-29, 8-029-613-32-32,

8-029-707-73-29,

E-mail: nn@nn.by

On-line: www.nn.by

© НАША НІВА. Спаслані на «Нашу» наўбідзіўнікам. 12 палос фармат A2, 6 друк. арк. Друкуні РУП «Свідравіцца» беларускім дон друку. Ліл №02330/0494179 ад 03.04.2009. Пр. Незалежнасці, 79, 220013, Мінск. Радыё-Радыё, 1991—2009. Адзін з найстарэйшых беларускіх газетаў, які з'явіўся ў 1906 годзе. У 1991 годзе быў адноўлены. У 2009 годзе выдадзены 100-ы выпуск. Адзін з найстарэйшых беларускіх газетаў, які з'явіўся ў 1906 годзе. У 1991 годзе быў адноўлены. У 2009 годзе выдадзены 100-ы выпуск.

Наклад 6050. Газета выдаецца 48 разу на год.

Нумар падпісаны ў друк 23.00 11.08.2009.

Звестка № 4354.

Рэдакцыйны адрас: Ракасоўская, 102-71. ISSN 1819-1614

Ціна даноўнай.

M 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

P 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

9 0 9 0 0